

DISSERTATIO

DE

4226.a.17.

JUSTIFICATIONIS DOCTRINA,

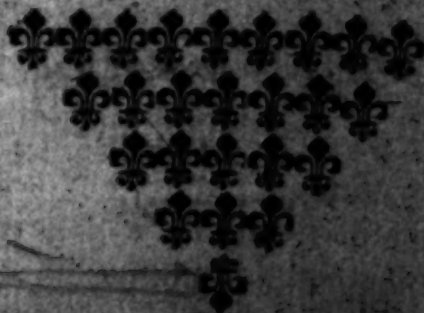
Qua via plana munitur ad eorum concordiam qui hac de re variarunt.

AUTHORE

GULIELMO BRADSHAW,

Theologo Anglo.

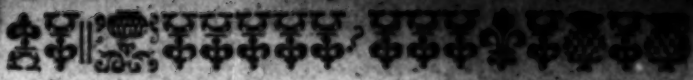

OXONII.

Typis GULIELMI HALL, Impensis

ROB. BLAGRAVE Anno 1689.

LECTORI S.

GRavissima, siqua alia, & inter omne
genus Theologos creberrimè agitata est
questio, De Peccatoris apud Deum Justifica-
tione. Quæ etiamsi in sacris literis præ aliis
quibusvis clarissimè definita & decisa videat-
ur, partim tamen imbecillitate ingenii hu-
mani, partim etiam fraude ac malitia Sa-
tanæ factum est, ut de re nulla per Theologiam
universam frequentius litigetur. Missa siqui-
dem rancidula illa Pontificiorum heresi de o-
perum suorum meritis & satisfactionibus pu-
tidulis, in quibus Justificationis illi suæ spem
summam saltem, si non omnem planè, collo-
cant, & pro quibus, tanquam pro Helena sua,
acerrimè dimicant: non satis inter nostros
ipsos (dicendum enim quod res est) hac in
causa per ea omnia convenit, de quibus con-
ventū nemo non piæ mentis optaverit. Quam-
vis enim nostri omnes abnegatis prorsus in hoc
negotio meritis propriis universis, Christo uno
ejusque meritis solis fide summa inniti sese
profiteantur; unde sacrosanctum illud salutis
nostræ fundamentum sartum tectum tueri, ei-
demque superstruere justissimè censentur: de
Circumstantiis tamen quibusdam levioribus
à se invicem dissentiant, variaque inter se

cernunt certamina. Quum enim gemina opera
(quod ab omnibus conceditur) justificationem
nostram salutemque promeritus sit Christus,
Obedientiam nimirum Patri pro nobis dupli-
cem præstando, alteram scilicet, qua Dei le-
gem perfectissime adimplevit, alteram, qua
mortem aliaque in hac vita gravissima acer-
bissimaque perpeffus est; quarum illa activa,
hæc Passiva in scholis dici amat: hinc exor-
tae sunt Sententiae duæ præcipuæ, quarum u-
traque viros gravissimos celeberrimosque au-
tores fautoresque suos habeat. Harum altera
est, Nos propter utramque illam Obedientiam,
& imputatam utramque justificari: altera
verò, Nos propter utramque quidem Obedi-
entiam justificari, sed passivam tantummodo
imputatam. Hisce ego. nostrorum differentiis
permotus, cum ad argumentum hoc non tan-
quam parti alterutri addictus, sed tanquam u-
triusque explorator accessissem, inter utramq;
primùm anxius Hærebam, dum quamam à
parte tuto stari posset statuere, ingenii mei
modulum excedere videbatur. Noram probè,
sententiam priorem antiquiorem & orthodox-
am magis passim audire. Sed & re apud me
accuratius perpensa penitusque perspecta suo
merito ea id audire visa est. Quamvis autem
hac ratione sententia illa altera pro erronea
necessariò habenda foret, erroris tamen illi ve-
niam censebam non immerito tribuendam,
quum niti planè videretur hypothesebus qui-

busdam

busdam, parum quidem illis fortasse sanis solidisve, sed quæ à superioris illius sententiæ patronis non probarentur modo, sed & obnixè propugnarentur. Si enim propter Christi Obedientiam passivam solam imputatam à peccati cujuscunque generis five commisi illud fuerit five omissi, reatu omni immunes apud Deum habemur, quorsum ad Justificationem imputetur ulterius activa illa ejusdem ipsius Obedientia? Quid enim ad perfectiè justì vel constitutionem vel estimationem requiri exigive amplius solet? aut quam re alia illam ipsam Christi Obedientiam contare dicemus; aut ad quidnam aliud imputari, si modo ad Justificationem imputari verè & propriè dicatur? Adhuc Obedientiæ utriusque illius imputationem ejusmodi statuere solent, qui priorem tutantur sententiam, qua Deus in Christo peccatorem æstimat, ac si ipse ea omnia & singula peregisset & perpeffus esset, quæ Christus utraque illa obedientia sua & peregit & perpeffus est. Ad quod porisma tanquam ad scopulum rursus impingunt Theologi illi celeberrimi qui ab altera sunt parte. Pro concesso siquidem hoc sumentes, (quod tamen est minimè concedendum) nulla alia ratione imputari dici posse nobis prædictam illam utramque Christi obedientiam, hinc nimirum concludunt aut activam non omnino imputari, aut passivam eam frustra prætitam, nedum imputatam esse: Si

propter activam illam imputatam eo loco habentur à Deo peccatores ac si legem suam plenissime perfectissimèque observassent, quorsum jam aut pro illis Christus perpeteretur, aut perpeffiones Christi illis ad Justificationem imputarentur? Neque est certè ingenii mei nodos hosce dissolvere: qui scindi tamen absque ullo incommodo mihi posse videntur Hypotheses illas prædictas deserendo, quæ ad sententiam priorem statuminandam nullo modo (uti mihi saltem videtur) sunt necessariae. Quid enim prohibet, quominus utraque Christi Obedientia ad peccati cujusque reatum tollendum, & ad peccatorum nostrorum omnium veniam consequendam necessaria statuatur? Quid obstat, quo minus etiam ad Imputationem utriusque hoc sufficere dixerimus, quòd Deus utramque eam bono nostro Obedientiam admiserit, & propter eam utramque perinde nos acceptos habeat, ac si nos ipsi eo quo par erat modo legem divinam implevissemus, aut penas eternas ex eadem nobis debitas apud inferos sustinuissemus? Ecquid inde absurdi aut atheologi consequetur? Subruentur proculdubio sententiæ illius alterius fundamenta præcipua, & ad concordiam via expeditior sternetur. Hoc autem quo tibi, Lector, constet melius, quæ apud me de toto hoc Justificationis Loco meditatús fueram, quam, potui distinctè Thesibus quibusdam descripsi: Eaque tibi nunc propono, non ut dogmata seu

decreta necessario credenda, sed ut animi studiosi exercitamenta veritati vel illustranda vel eruenda destinata, & ad ejusdem examen discutienda. Tu istis pensiculatis siquid ante sequius sensisse te adverteris, veritati agnitæ ne graveris herbam libenter porrigere; sin me parum sani quid scripsisseprehenderis, errantem digneris in viam comiter reducere. Ita valeas æternum, veritatem in charitate sectatus.

Tuus in Christo Jesu

GUIL. BRADSHAW.

C 3

DE

...the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...

THE ... OF ...

GUIL. BRADSHAW.

...

DE
JUSTIFICATIONE.
DISSERTATIO.

Cap. I.

*De vocis Significatione aliisque necessario
præcognoscendis.*

I. ustificare, Ciceroni, Terentio, Cæsari, aliisque prioribus purioribusque linguæ Latinæ Authoribus, vox prorsus ignota, Theologis tamen quibusque frequenter usurpata & Latina satis; Significat (Notationem si spectes) Justum Facere. Sicut *Sanctificare*, Sanctum facere, *Ædificare*, Ædes facere, *Mortificare*, mortuum facere, *Ludificare* Ludos facere, &c. aptissimèq; respondet Hebræo vocabulo *קדש*, quod idem ipsum & re & notatione designat.

2. Justus est qui à *Culpa* reatu immunis est.

3. Culpa est factum aliquod contra jus vel æquum, quo quis alteri facit *Injuriam*; Eodemque sensu & Peccatum dicitur.

4. *Injuria* est damnum aut malum alicui immerito illatum, quo is in persona, conditione, vel reputa-

reputatione sua læditur, & cujus ratione ille qui intulit Pœnam meretur.

5. Pœna est quodvis genus mali Naturæ alicujus ingratum & propter Culpam debitè inflitum quo vel emendetur is qui injuriam intulit vel ei ipsi qui læsus est, damnum aliquo modo sarcatur; illa *νυσσὶς*; hæc *τιμωρία* dicitur, quæ maximè propriè Pœna dici & haberi solet.

6. Justus fieri, quis vulgò dicitur, duobus modis, aut *intrinsecus*, aut *forinsecus*.

7. Intrinsecus, cum quis Physica sive Ethica ratione intus in se fit Justus, ut cum infusione aliave quacunque ratione vel qualitas vel habitus Justitiæ eidem acquiritur; idque vel ex toto, vel ex parte, mediatè vel immediatè, Creatione vel generatione, activè aut passivè, exercitatione aut præceptis, prout acquiri solent Sapientia, bonæ Literæ, Sanitas, alique tū animi tum corporis habitus.

8. Hoc modo in prima Creatione dicitur Adamus factus justus, Eccl. 7. 28. quemadmodum ii etiam in gradu aliquo, qui verbi Prædicatione, Sacramentorū signa participatione aliisvè exercitiis religiosi vel regenerantur vel in fide & pietate in dies proficiunt.

9. Hoc sensu usitatissimè apud Theologos, Justum facere & Sanctificare pro lisdem accipiuntur, & Sanctificare secundum hunc modum sæpius (Ceteri non semper) significat Sanctum (i. Pium & Justum) Facere.

10. Qui hoc modo *justi facti* sunt, dicuntur in Scholis *Formaliter just*, sive just per justitiam inhaerentem.

11. Quanquam hoc modo maximè propriè dicitur quis fieri justus, Iustificare tamen nusquam, vel rarissimè saltem, (aut apud Latinos, aut apud eos qui à Latinis hanc vocem mutuati sunt) in usu communi adhibetur ad hunc sensum exprimendum; sicut nec Hebræum illud *צדק* aut *צדק* *דינאי*.

12. Quoties Theologi nostri absolutè negant, 7d Justificare, significare *Justum* facere juxta hunc sensum eam loquendi formam accipiunt.

13. *Forinsecus* quis dicitur fieri *justus* quum forensi ratione apud alios (eos saltem qui de eadem ambigunt) justitia alicujus Dissertatione, Oratione, Argumentatione, aliisve mediis hisce analogis, declaratur, demonstratur, evincitur aut approbatur.

14. Hinc quemadmodum is qui reum aliquem Peccati alicujus peragit, *Peccatorem* ipsam facere dicitur; Quique Scelus aliquod grave impingit alicui, *Sceleratum* illum, vel *monstrum hominis* facere perhibetur; ita è contrariò qui dicendo aliavò consimili ratione aliquem arguit esse à Culpa immunem, *justum* aut *probum* facere non minus usitatè dici solet, utque hi qui insones vel accusant vel condemnant, *Justitiam* eorum ab illis eripere dicuntur, Esa. 5. 23. Ita contra qui defendunt aliquos vel à Calumniis eosdem vindicant, *Justitiam* illis tribuere, illosvè *justos* facere appositè satis dici possunt.

15. Hoc modo *justum fieri* est *justum* apud illum duntaxat apparere. Cui prius quis visus est, aut videri poterat injustus; Quod & ideo sic dicitur, quia dum Justitia alicujus later perindè est ac si non esset; adeo ut qui eam apparere facit, is quodammodo facere videatur ut sit.

16. Quamvis autem *justum faciendi* modus iste tropicus, nec æque ac ille alter natus existat, in communi tamen loquendi consuetudine Justificare, non alio quam Sensu isto *Justum facere* Significat; Erh igitur vocis Origo utrique Significationi favere videatur, & Priori illi potius utpotè magis nativæ; Vera tamen & genuina vocis significatio è communi magis usu petenda, quam è nuda notatione ducenda censetur; Cum (ut cuivis Grammaticastro satis notum existit)

vocum notationes quandoque peti soleant à contrariis etiam earum rerum quæ vocibus iis significantur.

17. Vox **צדקה** quæ apud Hebræos significat propriè *Leges* sive *statuta*; Vetus Interpretes frequenter (Barbarè tamen) transferre solet **JUSTIFICATIONES**, ut *Psal.* 119. 4, 8. &c. Sed inde non constat, ab eo sic dici, quatenus priore illo sensu soleant illos *justos facere*, qui custodiunt ea; Sed ideo potius, quia postquam ea custodiendo justus quis jam fuerit, media Supperunt eadem quibus probatur vel defenditur ea ipsa illius quæ est secundum legem *Justitia*: Tū enim lege quis justificatus dici solet, non quando secundum legem justum quid facit ex quo facto justus sit, sed cum pro eo quod fecerit comprobando tuendovè *Lex ipsa eadem allegatur. Contr. Bell. de Justif. l. 1. c. 1. S. 2.*

18. Verbi præcones *Dan.* 12. 3. dici possunt *Justificare*, non quatenus Deo cooperante instrumenta sunt, quorum ministerio homines evadunt Sancti, & quoad gradum aliquem formaliter justii; Sed quatenus eorum ope, fides illa acquiritur, qua hoc altero modo justii fiunt; Quo etiam pacto Servare, Ligare & solvere dicuntur, *1 Tim.* 4. 16. *Mat.* 18. 18. *Iob.* 20. 23. *Rom.* 11. 14. *1 Cor.* 9. 22. *Iac.* 5. 20. *Contr: Bell. de Justif. l. 2. c. 3. S. 9.*

19. Illud *Apoc.* 22. *Qui justus est justificetur adhuc*, non enim necessariò isto modo intelligendum, sit magis magisque formaliter justus. Sed hoc potius, *Pergat se declarare magis magisque justum* quod est hoc altero sensu fieri justum *contr. Bell. ibid: S. 16.*

20. Illud *Ecclesiastic.* 18. 23. *Ne vereami usque ad mortem justificari græcè se ad hunc modum habet; μή μόνος τῶς θανάτῳ δικαιώσῃται,*

ex quo nihil aliud necessariò colligi elicivè potest; quam quod non debeat quis usque ad Mortis articulum Salutis suæ æternæ media negligere; ea scilicet quibus peccatorum veniam consequatur, & quibus ex injusto justus factus declaratur & appareat coram Deo. *Contr. Bel. ibid. l. 1. c. 1. S. 4.*

21. Qui operum ratione justus declaratur duntaxat, ex *Operibus justificari* nihilominus dicitur; non est itaque necesse, ut *operibus justificari*, Jac. 2. 24. Sit idem, quod ex formaliter justo magis justum fieri. *Contr. eundem ibid.*

22. Justificatio illa cujus mentio fit Rom. 5. 18. Condemnationi propriè dictæ directè opponitur, ac proinde sive illa operibus sive alio quocunque modo efficiatur, non alia ratione eo actu constituitur quis justus, quam condemnatione injustus idem constitueretur *contr. eundem l. 2. c. 5. S. 1, 2, 3.*

23. Potest quis, ut Servus justus aliquem docendo pœnamque illi debitam luendo ita eundem justificare, ut is indè inhærenter etiam justus evadat. Cum tamen ipse Justificationis actus sit tantum mera justitiæ alicujus declaratio. *Contra eundem. S. 9, 10, 11, 12, 13.*

24. Fingamus *Justificari per gratiam*, Rom: 3. 24. idem esse, quod *Justificari per justitiam infusam*, Non tamen inde sequetur, ipsam Justificationem esse eam ipsam Justitiæ infusionem; Cum *Justificari* quis per justitiam infusam merito dicatur, qui ratione illius justus duntaxat declaratur. *Cont. eund. S. 19, 20. &c.*

25. Qui abluuntur & Sanctificantur, justificati etiam dici possunt in Nomine Domini & per Spiritum Dei, 1 Cor: 6. 11. ut tamen justos tantummodo declaratos eo locutionis genere intelligatur. Non igitur sequitur eo in loco, *Justificari*

cari idem esse quod Sanctificari & ablui: contr. eund: S. 27.

26. Non est rationi incongruum aut à mente Apostoli alienum illud Titi 3. 5, 7. hoc modo exponere, *Salvos nos fecit per lavacrum Regenerationis ut justificati* (i. iusti declarati) *heredes simus* &c. Hujus ergo consecutionis necessariæ vi quomodo potest concludi, aut Justificationem eo in loco eandem esse cum regeneratione, aut per Regenerationem nos justificari? Quamquam & hoc concessio illud minimè consequitur, quandoquidem etiam per Regenerationem iustos nos declarari non ineptè dici queat. *contr. eund. S. 28.*

27. Mortificatio Vivificatio & Justificatio, non quia necessariò concurrunt (Ro. 6. 7.) propterea etiam confundi debent & rem eandem illo in loco designant, aut ut aliud quid eo loci, Justificatio ipsa significet, quam quod significare vulgarissimè soleat. *contr: eund: ibid.*

28. Est igitur verum patres Latinos verbum **JUSTIFICARE** passim usurpare pro eo quod est *justum facere*: inde tamen concludi non potest apud illos idem valere, quod *formaliter* aut *inherentiter facere justum*, nisi id aliis Argumentis evinci posset.

CAP. II.

De Justificatione ipsa in genere.

1. **JUSTIFICATIO** itaque (ut tandem ad rem ipsam accedamus) secundum vulgarissimam vocabuli istius acceptionem, est, Vindicatio alienjus in discrimine aliquo constituti à *Condemnationis merito*.

2. **CONDEMNATIO** est cum quis quacunque

quacunque ratione reus Culpaē asseritur, ac proinde poena dignus judicatur.

3. Reus Culpaē quis asseritur Accusatione, Criminatione, Denuntiatione, Suggestione, Suspitione, aliave quacunque culpaē delatione, sententiaēque contra eundem prolatione; Quae omnia & singula in Dissertatione ista pro Condemnatione habebuntur, utpotè contra quae singula, æquo Marte pugnare soleat Justificatio; eisque aut tollendis aut saltem enervandis vim suam omnem adhibere.

4. Justificatio itaque propriè dicta Condemnationi (ita generaliter secundum communem loquendi consuetudinem accepta) ex diametro opponitur.

5. Huic ut apud Hebræos *קידון* secundum ejus etymon significat (ut supra diximus) *justum facere*, aut si ita loqui liceret *justare*, prout *probare* notione non absimili dicitur; Ita illius contrarium *קידון* scilicet, quod est *condemnare* si illius etymon attendatur significat *malum impium*, aut *injustum facere*, aut si id usus permetteret *injustare*, hoc est *improbare* à qua voce etiam usus communis haud abhorreret. Quemadmodum igitur Condemnatio malum aliquem aut injustum non facit injustitiam in reum infundendo vel efficaciter inducendo; Ita nec Justificatio justum facit; Sed eodem prorsus modo, Justificatio facit Justum quo Condemnatio injustum.

6. Vindicatio à merito Condemnationis fit Apologia, Defensione, Patrocinio, Purgatione aliisque similibus modis; Unde hæc omnia apud Latinos, secundum communem Sermonis usum, rem omnino eandem cum Justificatione solent notare.

7. In Justificatione quavis concurrunt hi quatuor (etiamsi non sunt semper totidem persona invicem

invicem distincti) Actor, Reus, Advocatus Index.

8. Actor is est, qui ab aliquo offensus vel offensi partes agens accusat, desert, criminatur, denuntiat aliave quacunque ratione Justitiam cujusquam in dubium vocat.

9. Si desit Actor supervacua est Justificatio quævis ; Imo ubi actor nullus apparuerit, qui justificare quempiam conatus fuerit, eundem tacite condemnare non immerito videatur.

10. Justitiam cujusquam, simpliciter declarare, narrare, aut demonstrare est eundem Laudare, & prædicare, non Justificare. Verbi gratia. Si Patrens qui filii sui indolem probosque mores dicendo apud illum ornaverit, qui nihil de eo vel boni noverit, vel mali suspicatus fuerit; filium suum hunc *Laudasse* non autem justificasse dicere solemus.

11. Proinde, si nec Adamus nunquam lapsus fuisset, nec existeret qui ipsum reum agere aut posset aut vellet, rebus sic stantibus suo merito laudari, jusque declarari potuisset, Nemo verò eam laudationem & Justificationem nuncupasset.

12. Huic etiam Deus & Sapienria justificari dicuntur, non cum encomio aliquo exornantur, sed tum demum cum Justitia operum & præceptorum eisdem asseritur, & à vituperio justè vindicantur contra impiorum Criminationes, Objectiones, calumnias, aut tacitas etiam in contrarium Cogitationes. *Luk. 7. 35. Matth. 11. 19. Rom. 3. 3, 14.*

13. Reus est qui ab Actore accusatur, aliavè quacunque prius dicta ratione culpæ reatui affinis arguitur, sive meritò id sive immeritò fiat.

14. Advocatus est qui Reum ab Actoris accusatione, &c. disceptando vindicat; Qui idem Patronus, & Orator dici potest & solet.

15. Judex est qui inter Actorem & Advocatum

rum litem terminat, & Sententiam fert pro Reo.

16. In eodem justificationis actu sæpe numero Actoris, Rei, & Judicis; fræquentius adhuc Rei & Advocati; quandoque etiam (quod in foro concientiæ contingit) Cunctorum simul partes unus quispiam idemque agit.

17. Quanquam in justificationis negotio tot necessariò aguntur partes, ista tamen justificatio, propriè & primariò Actio est advocati sive Patroni.

18. Judex nihilominus Sententiam pro Reo ferendo, aut eundem à Condemnatione absolvendo etiam Justificare dicitur ob summam actionis ipsius cum Advocati actione affinitatem & & conspirationem; Judex enim in justificationis negotio stat. à parte Advocati pro Reo contra Actorem, & proinde etiamsi non adeò propriè aut primariò, verè tamen meritoque etiam justificare dicitur.

19. Finis Justificationis immediatus & proximus est earens a Reo Culpæ notam amovere, ut quantum fieri potest Solutus sit à Pœna sive Criminatione; ~~Quantum~~ *Quantum* is qui justificat, alios ab hoc fines sibi possit proponere.

20. Reum declarare, non pœnam tantummodo nullam, sed præmium etiam aliquod commeruisse est amplius quiddam quam justificare; Sufficit enim ad plenam perfectamque Justificationem. Si quis ostendat, aut Pœnam Reum non mereri, aut injuste culpari; *Premium* verò *mereri*, magis quiddam est quam Pœnam non mereri. Neque tamen inde sequitur Justificarum per suam illam qua justificatur Justitiam, non præmium etiam aliquod aliquando mereri.

21. Materia justificationis est Justitia, innocentia sive immunitas à Culpæ reatu non quæ actu Justificationis producatursed quæ aliquo modo præexistat. Justificatio enim non novam aliquam quæ prius non exstiterat Justitiam in Justificati

stificati persona procreat, sed eam quæ jam est, vel esse saltem censetur fingiturve disceptando palam facit. Neque enim Justificationis ratione justus est Reus; sed Justificatione Justificatur.

22. Forma Justificationis est specialis aliquis modus (quicumque demum ille fuerit) vel advocandi, vel patrociniandi, vel Judicandi.

Cap. 3.

De Justificationis Gradibus.

1. **I**N Justificatione Considerandum veniunt *Gradus & Species.*

2. Gradus diversi sunt, respectu materiæ, vel Formæ, vel etiam respectu aliarum circumstantiarum quæ illos comitantur.

3. Materiæ respectu, primò Justificatio est *completa & incompleta.*

4. *Completa* cum Reus plene purgatur immunitive asseritur ab illa culpa de qua contenditur.

5. *Incompleta*, cum ex parte tantum, ut cum culpa circumstantiis quibusdam attenuatur.

6. Gradus iste, Excusatio sæpius dicitur, cui contrariatur Cavillatio quæ tum est cum quod verè factum est, arroditur, & in vitium quodammodo (licet non absolute) vertitur.

7. Huc potest revocari Justificatio illa, quæ à Theologis quibusdam comparativa dicitur, cum Reus non simpliciter justus esse asseritur, sed comparative tantum respectu aliorum qui sunt magis Culpabiles: ut enim minora lumina majoribus juxta oppositis obscurantur & quasi extinguuntur, ita qui minus peccaverunt cum eis collati qui atrociora perpetrarunt, iusti quodammodo dici possunt: Hoc modo Samariam Jerusalem dicitur justificare Ezech. 16. 51.

8. Por-

8. Porro Justificatio respectu materiæ est *Universalis* vel *Particularis*.

9. Universalis cum Reus universaliter & omnimodò justus esse asseritur *Ro. 8. 33.* Particularis verò cum tantum respectu hujus vel illius Causæ particularis *Psal. 7. 3, 4, 5. Luk. 23. 14, 15.*

10. A Theologis nostris modus ille *Justificatio Personæ*: Iste Causæ dici solet: Quum tamen si propriè loqui velimus utroque modo Persona ipsa justificetur, & illo quidem absolutè isto respectivè tantum. Medium siquidem ipsum quo justificatur persona, est *Causa Justitia*. Sola etenim causa justa, reum ipsum efficit justum, idque pro sui scilicet modo & mensura, quatenus causa nimirum ipsa justa ac æqua censetur.

11. Justificatio Particularis competere potest injustissimo cuivis, etiam Diabolo ipsi. Nemo enim iniquus adeo aut injustus dari potest, quin falsò accusari & iniquè culpari, & consequenter etiam eatenus meritò justificari possit.

12. *Respectu formæ* Justificatio primò aut fit per asseritionem solam, aut per Demonstrationem etiam.

13. *Per asseritionem* solam agitur, ubi Reus justus esse vel nudè pronuntiatur vel asseveratione etiam aut juramento annexo; Unde justificationis hujusmodi vis in mera Advocati fide posita est omnis; Ibi que valet tantummodo ubi fides illius exceptione omni major existit; alioqui nihili est, utcunque justificationis nomine insigniatur.

14. *Per Demonstrationem* fit justificatio, quando aliis quibusvis argumentis, vel verisimilibus eis, vel etiam solidis clarisque, quibus sine pervicaciæ nota contradici nequeat evincitur Rei Justitia: Unde Actor vel malitiæ vel erroris convincitur.

15. Advocatus quantumlibet infamis & sublesta fide hoc tamen modo verè pleneque Justificare potest.

16. Porro Justificatio respectu *Formæ* fit aut specie tenus tantum, aut etiam secundum rei ipsius veritatem.

17. *Specie tenus tantum*, cum sophisticis rationibus, *Æquivocationibus* Paralogismis aliisque ejusmodi imposturis defenditur Reus, *Prov.* 17. 15. & 24. 24. *Esa:* 5. 20, 23.

18. Nihil valet iste modus nisi apud eos qui facile decipi ac deludi possint; eamque solam ob causam Justificatio appellatur, quia apud ejusmodi, Effectus eisdem, quos Justificatio vera solet producere donec saltem fraus fucusque apparuerit.

19. Justificatio *secundum veritatem* fit, cum quicquid in hoc negotio actum fuerit, absque furo omni & fallacia, verè & sincere geritur.

20. Præterea Justificatio respectu *aliarum etiam Circumstantiarum* aut efficax est, aut inefficax.

21. *Efficax* est, ubi Advocatus ab Insenso seu Auctore, id obtinet ut *Reconciliatio* admittatur.

22. **RECONCILIATIO** est personæ Offensæ Pacificatio; ex qua cessat hostilitas, Reoque in pristinam gratiam reditus pater.

23. Justificatio itaque, si res rectè intelligitur, non est propriè Reconciliationis pars ulla, cum gradus tantummodo cujusdam Justificationis effectus existat Reconciliatio ipsa, & is ejusmodi, qui à Justificatione vera aliqua, immo à qualibet, cujuscunque generis justificatione separari possit.

24. Potest is qui Offensus est ante Justificationem peractam, Reo tamen favere ejusdemque misereri, Justificationisque media & adminicula (si quæ existunt) promovere, quæ tamen Offensi affectio, sive in Reum propensio, nec Reconciliatio,

conciliatio, nec Reconciliationis effectus in hoc casu dici potest.

25. Reconciliationis duo sunt gradus Reputatio, & Absolutio.

26. *Reputatio* est qua Offensus (contra quam prius habebat) Reum jam æstimat justum & immerito accusatum.

27. *Absolutio* est qua Offensus Reum quantum in se est, à Pœna liberat.

28. Uterque ille Reconciliationis gradus cum sit medium etiam per quod Reus modo quodam justus esse declaratur, Justificatio per Metonymiam non inepte dici potest, quo etiam nomine à Theologis frequentissime insignitur.

29. Si sumatur Justificatio pro Actione Partis offensæ, qua Reum justum æstimat & à Pœna absolvit; Si & Reconciliation insuper accipiatur pro illa ipsa Offensi inclinatione & in Reum propensione, qua ante Justificationis actum eadem bene vult, quamque etiam Justificationis actu testatur & exprimit; Ipsa justificatio merito, Reconciliationis pars dici potest. Et in sensu aliquo istiusmodi voces hæc accipere videntur Theologi illi doctissimi, qui Justificationem faciunt parrem Reconciliationis.

30. Justificatio inefficax est ubi aut per Advocationis sive defensionis defectum, aut per Offensi vel inscitiam vel obstinationem inflexibilem Reus aut pro justo non habetur, aut saltem à pœna non absolvitur.

31. Justificatio potest esse plena perspicua, demonstrativa omnibus suis numeris absoluta, ut tamen præ nimia illius qui offensus est pertinacia sive injustitia Reus nentiquam absolvatur. Porro Sophistica & injusta esse potest, cum tamen Reus per Offensi sive inscitiam sive facilitatem & absolvi & pro justo haberi possit.

32. Si is qui læsus & Offensus est Sapiens sa-

tis justusque sit, Sed & Justificatio ipsa plena
justaque extiterit, Justificationem eam Recon-
ciliatio necessario consequetur.

C A P. IV.

*De Justificatione illius qui in se inhæ-
renter Justus est.*

HActenus de Justificationis Gradib. Speci-
cies sequuntur.

2. Justificatio est vel Ejus qui in se in-
hærenter est Justus, vel qui in se talis non est.

3. *In se inhærenter justus est*, quem probari
non potest Peccasse culpamvè ullam commi-
sisse.

4. Talis dicitur habitualiter, formaliter aut
ex propriis operibus justus, aut etiam inhærenti
justitia præditus.

5. Justificatio in se inhærenter justus est, qua
directè contenditur Reum non commisisse cul-
pam de qua quæritur.

6. Qui hoc modo justificatur ex operibus
suis meritisve propriis justificatur, qui enim pro-
pter opera sua iustus declaratur, ex merito suo
justificatione dignus censerur.

7. Etiam hoc modo justificare, non est in-
fundendo, creando vel ingenerando justitiam ju-
stum facere, sed eam quæ prius existit manife-
stando, Aliud itaque est justificari sive justum
fieri per justitiam inhærentem, aliud verò per
infusionem, creationem, vel generationem justi-
tiæ inhærentis.

8. Ex hoc itaque concessio, Nullam aliam da-
ri posse justificationis speciem præter eam quæ
fit per justitiam inhærentem vel opera inde pro-
fluentia; Non sequitur tamen justificationem esse
eam

eam ipsam actionem, qua quis inhaerenter aut habitualiter fit justus.

9. Justificatio hæc, si modo sit particularis, duplici modo solet peragi, vel cum id de quo quaeritur factum negatur, vel cum (si factum negari non potest) jure factum contenditur, unde duplex quaestio hic solet agitari, altera *de facto*, altera *de jure*.

10. In uno eodemque justificationis actu concurrit quandoque modus uterque: sæpè enim contingit, ut quid factum negatur, quod jure tamen fuisse factum si factum esset evincitur.

11. Hoc modo justificari possunt universaliter Deus Solus & Sancti Angeli, quia hi Soli sunt immunes ab omni in universum labe peccati, Particulariter autem Homines etiam qui sunt Scelestissimi.

CAP. 5.

De Justificatione illius qui in se inhaerenter non est Justus.

1. **J**ustificatio Ejus qui in se inhaerenter non est justus sequitur.

2. Qui in se inhaerenter justus non est (si justificandus sit) per **IMPUTATIONE M** justum cum fieri necesse est, Unde justus *imputatione* dicitur.

3. **IMPUTATIO** est rei unius pro altera acceptio.

4. **JUSTUS** *Imputatione* est, qui cum in se sit reus Culpa alicujus, justus tamen reputatur propter aliud aliquid quod admittitur aut acceptatur loco illius justitiae quae eidem inesse & inhaerere debuerat.

5. Res ita acceptata dicitur, *Justitia imputata*.

6. *Justitia hæc imputata, etiam si per se considerata, non sit Justitia propriè dicta, respectu tamen culpæ commissæ, cum justum æquumq; sit, ob eam causam Justitiæ titulo non immerito insignitur.*

7. *Justitia hujusmodi, modo plena sit & par Culpæ commissæ, à Reo Pœnæ meritum amover, omnemque ad eam Obligationem extinguit.*

8. *Justificatio igitur Rei non inhaerenter justus est, cum Culpa ipsa de qua is accusatur commissæ agnoscitur, sed aliud aliquid pro eo obtenditur, quo à Condemnationis merito vindicetur. Nec rationem quisquam aliam potest excogitare quo Reus istiusmodi justificetur.*

9. *Ubi Culpa de qua agitur aut omnino commissæ non est, aut commissæ agnoscitur, ibi ista justificandi ratio, aut nullum prorsus aut non proprium locum habet, Ista enim tum demum propriè obtinet, ubi illa altera deficit, Unde illa prima hæc secunda Justificatio dici potest.*

10. *Condemnationis merito remoto ipsa culpa quodammodo extinguitur, perinde ac si nunquam commissæ fuisset.*

CAP. 6.

De Satisfactione in genere.

1. **Q**uod tollit Condemnationis meritum, Obligationemque ad Pœnam extinguit Satisfactio dicitur.

2. *Ipsa Culpæ agnitio sive confessio, ad Reum justificandū nihil quicquam valet nisi etiam Satisfactio simul præstita demonstretur.*

3. *Satisfactio propriè dicta est cum damnum ex Culpa vel peccato alicui illatum plene compensatur.*

4. Sicut æquum est ut nemo latur vel injuria afficiatur; ita ubi quis læsus injuriæ affectus fuerit; non minus æquum censeri debet, ut damnum quantum fieri potest, plene compensetur.

5. Plena Compensatio est, ubi is qui est Læsus, vel qui Læsi locum tenet, tanti inde compos fit boni, quanti fuisset si Reus non omnino deliquisset.

6. Tali facta Compensatione, æquitatis sive Justitiæ defectus is qui è culpa commissæ oriebatur, suppletur idque secundum justitiæ regulam; cum enim damnum vel nocumentum illatum defectus istius mensura sit; Necessè est, ut illud quod damnum tollit justitiæ etiam defectum tollet, quo sublato pari loco Reus habetur ac si minime deliquisset.

7. Talis proinde *satisfactio* instar veræ justitiæ haberi potest, & pro Justitiæ illius complemento admitti, quæ per Culpam abfuit, unde Reus qui hanc præstiterit suo merito à Condemnatione immunis redditur; & perinde justus habetur ac si neutiquam peccasset.

8. Istiusmodi Compensatio fieri nequit per quidquam quod ex jure & æquo fieri debuerat, etiam si Reus minime deliquisset; Sed per illud duntaxat, quod per se consideratum & sine relatione ad Culpam habita, amplius aliquid quam justum est; Culpæ vero commissæ respectu æquum tantum & justum; Quod enim per se simpliciter æquum & justum est, ex Obligatione ejusmodi debitum, ut non solvisse sit injustum, non potest pro Culpa commissæ vere satisfacere, eatenus saltem, ut Reus inde justificari vere possit; cum nimirum ex debiti unius solutione pro debito altero satisfieri nequeat.

9. Is qui Læsus est Satisfactionis loco aliquid admittere potest aliquando, quod nec plenè, nec ullatenus damnum compenset; Ita læsus satis sæpe acceptam habet aut nudam facti confessionem

nem, aut melioris deinceps frugis promissionem, aut levem aliquam & nullius pretii Ceremoniam; Quæ utcumque Satisfactiones dici soleant, ejusmodi tamen non sunt, quales esse debent quæ verè & propriè justificant.

10. Si igitur Culpæ commissæ ea fuerit natura, ut damnum inde ortum nulla ratione compensari queat, tum Reus nullo modo justificari potest.

11. Satisfactio etiam vi extorta aliquando justificat; Satis enim est ad Rei justificationem si compensetur id damni quod læsus sustinuit, sive illud sponte sive invito fiat; Immo plerumque Satisfactio omnis coacta potius est quam voluntaria.

12. Omnis vera Satisfactio, Pœnæ naturam induit, & pro pœna haberi solet.

CAP. 7.

De satisfactione in Specie.

1. **S**atisfieri solet vel agendo vel patiando, vel utroque conjunctim.

2. Agendo quoties compensatio fit per executionem Officii, muneris, servitii aut operis alienius, quod læso quocumque modo utile sit.

3. Actiones istiusmodi Satisfactionis ergo præstitæ, Pœnæ rationem aliquam habere censentur.

4. Satisfit patiando quoties quis pro peccato Pœnam propriè dictam subit.

5. Ad Justificationem *Patiendo* satisfecit is solus qui Pœnæ tantum sustinuit, quantum Culpa admissa ex ordine Justitiæ meretur; Ita ut sine crudelitatis & injuriæ nota actori meritò inurenda, ad amplius aliquid sustinendum cogi non possit.

6. Ut

6. Ut patiendo satisfiat tum plerumque exigitur ubi culpa est ejusmodi ut per actionem aliquam compensatio fieri nequeat.

7. Ex odio fit ac vindicta, quando ut patiendo potius quam agendo satisfiat exigitur, ubi agendo haberi potest justa compensatio.

8. Quandoque ad justam compensationem, & Actio & Passio utraque requiritur, velut cum Dominus servum nequam ob damnum acceptum, & in Pistrinum dat ad molendum, & flagris etiam præterea corripit; vel uti Princeps Proditorem ad tempus facit duram servire servitutem, deinde etiam capite privat.

9. Ubi utraque sic concurrit, ibi justitiæ loco utraque haberi, Reoque pro Justitia utraque imputari non incongrue dici potest.

10. Satisfactio porro fieri potest, vel per Reum ipsum vel per alium in ipsius gratiam, vel conjunctim per utrosque.

11. Si reus ipse in propria satisfecerit persona non minus ex suis operibus vel meritis justificari dicitur, quam is qui est simpliciter justus.

12. Reus in propria persona aliquo modo satisfecisse is dicatur, in quem actor vel æque vel magis etiam peccavit.

13. Per alium Satisfit, quoties id quod alius ille vel egerit vel perpeffus fuerit, pro eo merito admittitur, quod Reus ipse vel agere, vel perpeti debuerat.

14. Fieri potest hoc agendo sive perpetiendo, aut eadem specie, cum eis quæ reus ipse agere perpeffivè debuisset, aut ea quæ diversi sunt generis, sed meriti paris. Verbi gratia; Sufficit ut fidejussor debitoris nomine locovè vel summam Pecuniæ debitam persolvat, vel quid aliud quod ejusdem Valoris & Pretii sit, modo Creditor illud admittere velit.

15. Ea nonnunquam ab alio pro Reo præstita satisfaciunt, quæ si à Reo ipso fuissent Satisfactionis loco præstita non omnino Satisfacerent, immo etiam Culpam Culpæ novam pristinæ quandoque adderent, Cum id quod in uno pro muneris, conditionis, Vocationis, Personæ, aut Sexus ratione, laude dignum & meritorium haberi potest in altero illicitum immo turpe etiâ aliquando esse queat. Exempli gratia, Fidejussor Cælebs & Divus, pro Reo jam Coniuge Satisfacere potest; in uxorem filiam læsi sine dote ducendo, quod à reo ipso absq; flagitio fieri non potuit.

16. Nonnulla similiter à Reo præstita etiam satis licita & honesta ad satisfaciendum nihil valent, quæ ab alio tamen pro eodem præstita abundè satisfacerent. Sed & nonnulla aliquando à Reo præstita etiam plus quam satisfaciunt, quæ ab alio aliquo fortassis præstita, vix aut parum satisfacerent.

17. Non est itaque necesse ut Reus hoc modo *justus factus*; ea ipsa in propria persona præstitisse censeatur aut reputetur, quæ in ipsius gratiam beneficiumq; per satisfactionis modum admissæ sunt; sed ad imputationem justam sufficit, ut id quod satisfaciendi gratia, ab alio est præstitum tanquam operibus & perpeffionibus à reo ipso præstari ac sustineri debitis dignitate & merito æquale censeatur, & à Læso pro iisdem admitatur.

18. Satisfactio ab alio pro Reo præstita eo magis justificat quo Reus ad satisfaciendum per se minus potest.

19. Eadem planè sunt Justificari ex satisfactione, meritis, aut justitia alienis; Nihil enim ad Justificationem Satisfacit, quod non meretur nihil vero meretur nisi quod aliqua ratione iustum dicitur.

20. Hoc modo justificari non ex propriis Operibus, meritis, aut justitia justificari, sed ex alienis : Quo usque itaque quis justificatur satisfactione aliqua, eo usque fit justus, justitia aliena.

21. Tali verò modo *fieri justum* est speciali ratione fieri justum per Imputationem.

22. Specialis hæc imputatio, est meriti alieni loco ejus admissio quod in ipso Reo inesse debet.

23. Ut merita illius qui pro altero satisfacit imputantur Reo ipsi, ita culpa pariter à Reo Commissa satisfaciendi imputatur ; Prout Fidejussor, qui ad æs alienum solvendum tenetur, pro Debitore ipso reputatur. Hinc eodem prorsus modo Reus dicitur justus, quo ille qui pro Reo satisfactionem suscipit est injustus.

24. Qui itaque tenent Neminem dici posse ullo modo justum per alterius Justitiam, teneant etiam necesse est, Neminem posse pro alio Satisfacere, Quæ sententia si cum circumstantiis suis omnibus penitus consideretur Christianismi totius fundamentum subvertere non obscure deprehendetur.

C A P. 8.

De Remissione Culpe.

I. **F**ructus Specialis justificationis illius (isti efficax sit) quæ per satisfactionem acquiritur, est *Culpa* quædam *Remissio* sive *Condonatio*.

2. *Culpæ Remissio* est Rei à Pœna promerita absolutio aliquo modo gratuita.

3. Si nullo modo gratuita sit, *Remissio* sive *Condonatio* dici non potest.

4. Ea *Condonatio* qua absolvi dicitur Reus à *Culpâ*, non autem à Pœna, æquè ridicula est ac *Debiti* alicujus dimissio, sine persolutionis dimissione.

5. Potest quis satis abundè facere pro *Culpâ*, ut tamen non absolvatur à pœna, & contra absolvi potest quis à Pœna promerita, absque ulla prorsus *Satisfactione* prius habita.

6. *Culpæ* igitur remissio accuratè considerata, neque totum, neque pars justificationis existit, sed contingens tantum est justificationis effectus.

7. *Remissio Culpæ* est vel plenaria vel Partialis.

8. Plenaria ubi omnes Pœnæ gradus remittuntur.

9. Tum remittuntur omnes Pœnæ gradus, cum omnibus circumstantiis positis & consideratis, rei status sive conditio nihilo deterior existit quam fuisset si culpam eam nunquam commisisset, si quo enim gradu vel minimo per actorem Judicèvè deterior fuerit, sive damni sive pœnæ respectu; quam ante culpam admissam fuerat, *Remissio* plena dici non potest.

10. Ejus *Conditio* deterior dici nullo modo potest, etiamsi sub pœnæ damnivè gradu aliquo maneat; à quo, si non peccasset liber fuisset: Si modo pœnæ damnivè illud, bono aliquo eidem planè æquipollenti aliunde compensetur.

11. Bonum æquipollens dici potest, vel ratione amplioris certitudinis, etiamsi in se minus sit vel ratione majori amplitudinis, etiamsi non præsens sed futurum sit.

12. Remissio Culpæ partialis est quando iste vel ille poenæ gradus tantum remittitur, ut cum is qui mori meritus est, à morte quidem liberatur sed aut Carcere detinetur aut in Pristinum Fortunæ, Officii dignitatisve locum non restituitur.

13. Porro Culpæ Remissio, est vel prorsus gratuita vel promerita etiam.

14. Prorsus gratuita, cum sine ulla omnino Satisfactione remittitur poena commerita.

15. Cui Poena sic remittitur is justificari non dicitur.

16. Peccata quædam adeo sunt flagitiosa & nefanda, Actoremque intantum lædunt, ut sine summa sui ipsius injuria, & justitiæ etiam ipsi indignitate aliqua illata, gratuito prorsus condonari non possunt.

17. Remissio etiam Promerita est cum loco poenæ promeritæ, Satisfactio ejusdem saltem meriti exhibetur.

18. Si Satisfactio præstata sit ex sua natura æque mala & ingrata, ac poena ipsa quam alioqui subire tenetur Reus, aut si ejusmodi ut Reo ipsi, pari loco sit hanc an illam sustinet, ad talem præcisè Satisfactionem præstandam Reum urgere non est Condonare.

19. Si lege aliqua cautum fuerit, ut Reus pro arbitrio suo vel poenam certam aliquam sustineat, vel Satisfactionem Specialem aliquam exhibeat; Qui Satisfactione ea admissa reum propterea poena absolverit, non dicitur culpam remisisse.

20. Ubicunque Satisfactio præstanda, utcumque plena ex natura sua, minus malum fuerit quam specialis poena culpæ debita; ubi etiam pro libero suo arbitrio alterutrum admittere potuerit Actor vel Judex, (ut verbi gratia, si pro servitute dura vel poena aliqua turpi & ignominiosa, admissa fuerit Satisfactio per pecuniam vel aliam quam-

Quamcunque rationem, Reo hand perinde ingratam, ibi satisfactione istiusmodi potius admissa, liquo modo & gradu condonare censebitur.

21. Qui in propria persona satisfacere cogitur ei minus Condonatur, quam cui per alium satisfacere permittitur.

22. Qui à Sponsore five fidejussore satisfactionem vel poenam exigit, dimisso gratosè reo, præsertim cum à reo ipso exigere possit si vellet, Reo condonasse vel remisisse verè dicatur.

23. Quando Reus pro seipso Satisfacere non valet, nèque alius quis aut valet aut vult, nisi quod Actori charissimus & conjunctissimus extiterit. Quando etiam culpa commissa adeo est nefaria, ut pro ea nihil nisi summum supplicium satisfacere queat, Nec sine læsione Justitiæ absolutè condonari possit; Quando denique pro libitu summoque suo jure Actor potest vel Reum ipsum punire; vel admittere ab illo altero satisfactionem. His certè positis si dimisso Reo, alterius illius satisfactionem admiserit, æque gratosè (Reum quod attinet) condonare dicatur ac si prorsus gratuitò condonasset.

24. Ubi plures sunt æqualiter Rei, & sine omni ratione ullius ex eorum parte majoris meriti, et mera Actoris aut Judicis gratia, pro eorum aliquibus admittitur dicta satisfactio; eorundem reliquis in propria persona punitis, ibi gratuitò condonare Actor Judex vèdicitur, etiamsi non sine satisfactione condonet.

Cap. 9.

De Justificatione Hominis in foro Divino.

1. **H**Actenus de Justificatione in Genere
nunc de *Homnis Justificatione* in specie
differendum est.

2. Justificatio Hominis est, in *Foro* vel *Divino*
vel *Humano*.

3. *Forum Divinum* est ubi Deus ipse Judicia
Partes agit, & Judicium fert secundum leges à se
Latas.

4. Esse, tale Forum est extra omnem controver-
siam inter omnes Christi nomen profitentes po-
situm.

5. Forum Divinum est, vel internum vel ex-
ternum.

6. *Internum* est in hac vita vel apud Deum ip-
sum vel extra eum intra Hominem tamen, in ip-
sa ipsius scilicet hominis conscientia; In ea, enim
etiam durante hac vita, Deus Thronum Justitiæ
solet erigere, ibique tum Actoris tum Judicis par-
tes agere, vel condemnando vel absolvendo; Un-
de etiam Forum Conscientiæ dicitur.

7. Forum Divinum externum est quo Deus
post hanc vitam etiam extra hominem immediate
exercet judicium idque vel *Particulare* vel *Uni-
versale*.

8. *Particulare* exercetur in Personam unam-
quamque *Particularem* statim à decessu ex hac
vita.

9. *Universale* est quod ad diem ultimum ex-
ercebitur, in quo carnem universam in conspectu
omnium secundū id quod perpetrarint in hac vita:

sive bonum id fuerit, sive malum Deus est judicaturus.

10. Justificatio Hominis in Foro divino est qua Homo contra quemvis actorem sive accusatorem in causa sua justus evincitur esse, Deo ipso judice & pro reo sententiam ferente.

11. Deus cum sit infinite verax Sciens & justus nec falli potest, nec fallere novit. Necesse est itaque ut secundum veram causæ ipsius justitiam justè judicet; Quandoquidem ipse & in justificationem & justæ condemnationem ex æquo se utramque abominari testetur, Prov: 17.15. Esa.

5. 23.

12. Causæ quæ aguntur in utroque Foro divino, sunt, quæ Deum ipsum attingunt & ipsius voluntatem quoquo modo revelatam.

13. Justitia Causæ in Foro divino actæ: est ejus conformitas cum voluntate Dei revelata & præcepta; injustitia huic contraria.

CAP. 10.

De Justificatione Universali.

1. Justificatio Hominis in Foro Divino causæ respectu, est *Universalis* aut *Particularis*.

2. Universalis qua quis, non ab hujus vel illius, sed ab omnis in universum adversus Deum Peccati reatu, & per consequens à *maledictione divina*, immunis asseritur.

3. Eadem itaque prorsus est Quæstio, Quomodo homo in universum, sive absolute justificetur, & quonam modo à maledictione divina vindicetur.

4. *Maledictio divina* est Peccati in Deum Reo Pœna ex justitia divina debita.

5. Peccati in Deum Reus est, qui Legis Divinæ

vinæ quacunque ratione transgressor exstiterit. Quamdiu nulla Deo Peccati in ipsum admissi compensatio facta fuerit; Unde maledictio divina dicitur etiam Legis Maledictio.

6. LEX DEI, hominibus seriò admodum Observanda proponitur, ita ut omnes ad omnimodam ejus Observationem pro summo jure suo Deus firmissimè adstringat vel devinciatur.

7. Deo Legislatori adeo ad unum usque omnes Devincti sumus, ut etiamsi Legem Divinam summa cum observantia, totam exactissimè implevissemus, nihil tamen amplius præstitisse deprehendemur, quam quod summa Officii & Debiti nostri ratio ipsa postulet.

8. Lex Dei naturæ humanæ integræ convenientissima est & maximè consentanea, ejusdemque observatio, etiamsi per Naturam nostram miserrimè turpissimeque depravatam jam secus sit, in se & possibilis & facilis; Et quæ non astoria tantum Divinæ, sed & Hominibus ipsis eandem observantibus, quammaximè conducatur.

9. Legis transgressor habetur, non solum qui quod Lege prohibetur perpetraverit, verum etiam qui omnino quicquam quod in ea præcipitur omiserit, vel qui alio modo seu fine quam quo lege cautum est idem perfunctoriè præstiterit.

10. Unaquæque legis particula ita æquitati consentanea est, ut qui vel minimum ejus iota fuerit transgressus is merito in Conspectu Dei Judicis justissimi injustus habeatur.

11. Insuperbia Dei majestas & Gloria transgressionem Legis etiam minima læditur.

12. Quisquis vel unicus duntaxat mandati divini transgressionis reatu tenetur, is ex justis Dei judicio, maledictioni Divinæ obnoxius habetur.

13. Pæna ex justitia Divina, peccati in Deum

um Reo debita; præter omnimodas hujus vitæ misérias & Calamitates, mortemque Corpoream; est etiam vitæ æternæ beatæque privatio, cum æterno igne gehennali cruciatur; aut analogum istis quidpiam.

14. Læsa Majestate tanta, cujusque adeo est in homines absoluta potestas, istiusmodi pœna æquissima est, & justitiæ astoriæque Divinæ quam maxime consentanea.

15. Immunis ab omni peccati reatu habetur, vel qui legem nulla ratione transgressus fuerit, vel qui pro admittâ à se transgressione abundè satisfecerit.

16. Oritur hinc Justificationis duplex etiam coram Deo ratio, quæ apud eum utraque æque valeat, altera qua Legis transgressio omnis verè negatur, Ro. 2. 13. Altera ubi negari non potest legis transgressio, qua plena & vera Satisfactio in judicio præstita probatur.

17. Prior illa justificationis ratio dicetur Justificatio per legem, per justitiam nostram, per opera, propter merita nostra.

18. Oritur hinc Quæstio; utrum priore illa ratione justificetur mortalium quisquam in Foro Divino.

CAP. XI.

Mortales omnes Legem Divinam transgressos proinde priore ratione Justificari non posse.

I. **O**Mnes in Universum qui sunt, fuerunt, erunt meri mortales, modo graduque aliquò tenus legem divinam transgressi sunt. Jac. 3. 2. 1 Reg. 8. 48. Prov. 24. 16. Rom: 3. 9, 12, 23. 1 Joh: 1. 8.

2. Omnes ex vicio nato adeo sunt depravati, ut re nulla naturaliter delectentur magis, quam legis Divinæ transgressione; Neque quicquam magis odio habeant, quam obedientiam lege divina requisitam; Adeo ut nullum peccatum tam nefandum sit, quod etiam natura ipsa aversetur, quin hominum optimus quivis (si à Deo destitutus mentis suæ vanitati derelictus fuerit) concessa sive oblata opportunitate, elata manu idem sit designaturus.

3. Legis divinæ partes singulæ ita inter se conterminæ ac conjunctæ sunt sibi que invicem connexæ, ut qui unam ejus partem transgressus fuerit totam legem transgredi aliquo modo dicatur; Ita etiam Deum ipsum ejusdemque gloriam respiciunt universæ, ut spreta aut neglecta Dei legislatoris Authoritate, in unius alicujus mandati transgressione, non possimus in reliquarum observatione, ea qua debemus quaque par est mente, Deum colere, eique obsequium debitum præstare.

4. Quod manus cohibent tot homines merè naturales, à maximis summæque nefariis legis divinæ violationibus, non contingit id ex probiore aliqua in illis præ aliis indole; sed fit virtute Spiritus divini, qui partim Homines (Natura tamen reluctante) reprimit ac cohibet, partim peccatorum ejusmodi materiam occasionesque eis subtrahit.

5. Quod etiam flagitiosissimi & profligatissimi quique, odio quandoque summo habeant nonnulla quæ sunt per legem divinam prohibita, quædam etiam quæ in eodem præcepta sunt summo studio aliquoties amplectantur sectenturque, id ab eis semper mala mente fit & ad Peccatum aliquod aliud promovendum; adeo ut justitia talium, (qualiscunque ea fuerit) nihil aliud

aliud sit quam iniustitiæ alicujus adminiculum & instrumentum.

6. Ita natura constituti sumus universi, ut nihil nos torquere aut anxios habere soleat magis, quam non adesse facultatem vel opportunitatem peccandi.

7. Qui summo legis Divinæ observandæ studio tenentur, non ita afficiuntur ex insitis naturæ suæ viribus, vel ex naturali liberi sui arbitrii electione, sed ex potenti Spiritus Sancti energia, qua regenerantur, & quasi novæ Creaturæ efficiuntur,

8. Optimi omnium Sanctissimique quique per totum vitæ hujus suæ curriculum longè sapius & in pluribus multo transgrediuntur Dei legem, quam observant eandem: Neque eorum quisquam aut tam frequenter aut tam accuratè legem Dei observat, quam si vellent ipsi, etiam valerent.

9. Quæ optimè & legi maximè conformia ab hominibus fiunt, non adeo sunt secundum legem perfecta, & ad ejus normam accurata, quin quoad integritatem, tum sinceritatem multum deficient, & peccatis quibusdam accessoriis insuper ita contaminantur, ut si Deus nobiscum stricto jure ageret meritò forent rejicienda & inter legis transgressiones deputanda: Etiam si quoad actus ipsius substantiam bona opera existant eadem. Ro. 7. 8, 9.

10. Cum ii qui renascuntur, ex parte tantum renati sunt, ex parte verò Carnales persistent. Ro. 7. 14. & propterea fide & gratia perfecta & plena in hac vita minimè donentur; ab Adamo lapsa impossibile est, ut quisquam non ex propriis solum viribus, sed cum ea etiam fidei & gratiæ quæ in hac vita conceditur mensura legem divinam plenè perfecteque custodiat. Ro. 8. 3.

11. Etiam si daretur Renatos ipsos legem divinam

vinam & observare posse, & à Regeneratione sum-
per fidem & gratiam etiam de facto eandem im-
plevisse; idque æque perfectè atque Sancti ipsi
qui jam gloriæ Cælestis compotes facti sunt; cum
eidem tamen antequam renascerentur Legem
transgressi fuerint, pro legis transgressoribus ni-
hilominus habendi essent.

12. Nullus itaque Adæ filius justificari potest
in Foro Divino, aut Legis transgressionem per-
negando, aut etiam Legis justitiam sibi asserendo.

CAP. XII.

*Deum salva Justitia Legis suæ trans-
gressionem, sive Peccatum absolute
remittere non posse.*

1. **D**Eus sua natura ab æterno perfectissimè
& justissimè odit Peccatū omne, utpotè
quod cum Sanctitate & puritate ipsius
quam maximè pugnet.

2. Peccatum omne ita justitiæ Sanctitarique
Divinæ repugnat, ut Deus justitiam perfectè &
absolutè amare neutiquam diceretur, nisi Pec-
catum iridem & absolutè averteretur.

3. Dei adversus Peccatum odium perinde
ipsi essentialè, atque amor ipse justitiæ, ac pro-
inde non potest non odisse Peccatum.

4. In Deo, Peccatum aversari aut odio habere,
est Peccatum pro merito suo velle punire, non
potest itaque (qui quæcunque vult potest) non
punire, idque pro merito suo peccatum quod a-
liquando admissum fuerit.

5. Deus quamquam pro omnipotentia sua
potuerat (voluisset modo) peccati universi per-
petrationem impedire & præveniando antever-
tere, pro infinita tamen & incomprehensibili sa-
pientia

pientia sua id noluit, quo inde reipsa palam faceret justissimum Sanctissimumque Peccati ipsius Odium idque ad laudem gloriosæ justitiæ suæ.

6. Nulla alia ratione palam fieri potest Odium adversus peccatum Divinum, quam pœnæ commeritæ inflictione.

7. Deus etiam si ante peccatum commissum omni ex parte beatus extiterit, ut peccati punitione necessaria non sit ad naturalem Dei ipsius beatitudinem consummandam, tamen cum peccati respectu sit Deus ignis consumens non potest non ex naturali & insita quadam naturæ necessitate Peccatum commissum punire, haud secus ac ignis licet ante in se ex natura sua perfectus existat, materiam tamen, quæ combustibilis fuerit, admotæ ex necessitate quadam naturali succendit & comburit.

8. Justitia illa divina qua peccata is pro merito punit, cujus item gloria ex eorundem punitione illustratur non minus est Deo essentialis & naturalis, quam divinum quodlibet aliud attributum.

9. Cum inde justitiæ Divinæ gloria emergat, quod pœnam pro peccati ipsius merito infligit, Quo graviolem pro ejus merito pœnam infligerit eo magis justitiæ suæ gloriam illustrabit, quantoque magis pœnam meritam absolutè remitteret, tanto idem justitiæ suæ amplius derogaret.

10. Justitiæ divinæ gloria ex justa peccati admissi punitione non patheret, nisi ipsa ejusdem justitiæ eam punitionem necessario postularet.

11. Si justitiæ Divina necessario postulat justam Peccati punitionem, necessario etiam postulat omnes & singulos ejusdem gradus donec eidem justitiæ satisfactum fuerit.

12. Misericordia & Clementia Dei quæ super
universa

universa sunt eius opera, *Psal: 143. 9.* nihil quicquam impediunt extremam iudiciorum divino-
rum in Peccata commissa executionem : sed eam
potius frequenter promovere.

13. Etiamfi Deus in iudicii adversus Legis
transgressores executione, quantumcunque per
justitiam suam potest rigorem etiam distinctissi-
mum exercere: Nequaquam tamen saevus, crude-
lis, aut iusto severior ideo dici meretur.

14. Sicut Deus summè est & infinite misericor-
dis ita etiam summe & infinite iustus est, utque
quod aeterno supplicio quorundam Peccata De-
us animadvertit, cum summa ipsius misericordia
minimè pugnat; Ita nec cum eadem etiam pug-
naret si omnia & singula in universum in tantum
puniret quantum rigor justitiæ summus aut po-
stularet aut permitteret.

15. His positis sequitur, Dei neque Naturam
neque justitiam summam pati, ut legis transgres-
sio ulla sine compensatione iusta dimittatur.

CAP. XIII.

*Nullum Hominem posse per se satisfacere
pro sua Legis divine transgressione.*

1. **C**um secundum iustum Dei Iudicium
Peccatum quodvis maledictionem divi-
nam mereatur, satisfactio ea, qua verè
justificetur legis transgressor, talis tantaque esse
debet, ut ex justissimo Dei iudicio, plenam à
maledictione divina liberationem sive absolutio-
nem commereatur.

2. Etiamfi quis semel duntaxat legem trans-
gressus, ex propriis viribus totam Legem deinceps
impleat; tamen cum eo facto nihil amplius
præstet, quam quod (a) (etiamfi nunquam pe-
nitus peccasset) cum officio ipsius ex jure divi-
no

no necessariò debito conjunctum foret, non posset idcirco posteræ illius Obedientiæ merito pro transgressione pristina ullo modo satisfacere; multo minus eandem si præstaret speciali gratia & cooperatione divina adjutus, cum (b) de gratia accepta nihilo minus quis Deo debeat, imò ratione ejus eidem multò amplius obstringatur. (a) *Luc: 17. 10. Deut: 5. 29. & 6. 25. & 12. 32.* (b) *2 Corint: 3. 5. Phil. 2. 15. Heb: 13. 21.*

3. Cum nulla sint opera bona in Lege præcepta quæ à lapsu Adæ homo quisquam secundum legis præscriptum omni ex parte præstare possit, quin peccati macula aliqua respergantur, ideo sufficere sibi nequeunt ejusmodi illa etiam optima opera ad suipsorum justificationem, nedum ut ad satisfaciendum pro legis transgressione prius admissa ullo modo adhiberi possint.

4. Ex lege divina tenentur omnes, ut Deum toto Corde animoque & viribus universis diligant *Mat. 22. 31.* pro virili ergo suo operam omnem navare tenentur ad gloriam divinam semper & ubique promovendam. Nullum igitur opus excogitari potest, quo gloria Deo ulla deferatur, ad quod ratione Circumstantiæ ex vi legis iidem minimè obligentur.

5. Opera itaque quæ Supererogationis dicuntur, aut gloriam divinam neutiquam promovere, nec divinæ proinde justitiæ pro Legis ulla transgressione satisfacere ratione quacunque possunt; aut in Lege aliquo modo requiruntur, & propterea non magis satisfacere possunt pro peccatis prius commissis, quam eadem ipsa possunt quæ per legem præcepta sunt.

6. Cum Dei ipsius contra quem peccatur infinita sit majestas, cumque maledictioni divinæ subsint qui non permanferint in omnibus quæ in Lege continentur ad custodiendum ea *Gal: 3. 10.* necesse

necesse est ut admissum in Deum Peccatum quodlibet, mortem & Cruciatum apud inferos æternum justo ejusdem judicio mereatur. Nihil ergo quicquam homo, vel in hac vita, vel in futura per definitum aliquod temporis spatium perpeti potest, quod vel ex parte pro peccato ullo satisfaciat; cum inter cruciatum æternum & tempore definitum proportio nulla dari queat.

7. Detur Fidem spem charitatem, quatenus sunt qualitates sive habitus partes esse quasdam Justitiæ nostræ, quarum ratione inhærenter & formaliter (pro earum mensura & gradu) coram Deo etiam justii constituamur. Detur etiam Justitiam nostram formalem esse nobisque ipsis inhærentem, detur in super Deum gratia sua justificante, Peccatores etiam facere modo quodam Sanctos & immaculatos. Detur demum, opera bona esse ad Salutem necessaria, & justitiam aliquam operum, etiam in hac vita assignari, non tamen ex Datis hisce sequitur, sive opera illa, sive justitiam etiam minima ex parte satisfacere posse Justitiæ divinæ, vel pro minimo peccato quovis, *Contr. Bellar. l. 1. c. 13. & l. 2. c. 3. & c. 6.*

8. Nemo itaque Peccator potest vel agendo vel perpetrando vel alia ratione quacunque, sive in totum sive ex parte etiam pro unico eoque vel minimo peccato suo in persona propria divinæ satisfacere justitiæ; Ideoque nec per justitiam suam aliquam, sive innatam eam sive acquisitam, nec per opera sua aliqua sive naturalia sive supranaturæ vites præstita ita justificari potest; ut à maledictione divina immunis reddatur.

C A P. XIV.

*Nullam aliam Creaturam meram posse
Satisfacere pro Legis aliquo
transgressore.*

1. **C**um Peccatorum nemo iustitiæ divinæ satisfacere per se possit; restat ut ad exitium æternum addicatur, aut per alium quempiam satisficiat.
2. Cum peccatum ex iusto Dei iudicio cruciatum commercetur æternum; etiamsi unus tantum in mundo Peccator extaret, Isque unicus tantum peccati aut peccaruli (Reliquis omnibus perfectè iustis) reus solus existeret, nihil quicquam omnino reliqui illi omnes, vel singuli vel conjuncti, vel adscita etiam sibi cunctorum in cælis agentium Sanctorum & Angelorum ope, aut agendo aut perpetiendo effectum dare possent, quod ad peccatoris illius justificationem satisfacere valeret; iustitiæ siquidem iræque Dei infinitæ Satisfacere, opus est ejusmodi, ut eo perficiendo, Creaturæ omnis finitæ vires nullæ suppetant.
3. Qui ad hoc itaque opus exequendum sufficiat, non solum ipse perfectè sit iustus oportet, sed viribus etiam infinitis præditus, & per consequens Deus ipse omnipotens.
4. Deo (unus cum sit) non potest proprie satisfieri, aut per se solum, aut per actum aliquem mere divinum; eo enim modo, pro peccatis adversus se commissis sibi ipsi satisfacere, idem proprius valeret, atque simpliciter condonare; Quod & naturæ repugnat veræ justificationis & ipsius etiam Dei.
5. Qui itaque pro peccatis verè satisficiat

non

non tantum Deus sit oportet, sed alius à Deo, & per consequens etiam Deo ipso inferior.

6. Non est ingenii vel humani vel Angelici etiam, ejusmodi aliquem inventum iri aut excogitatum sperare; unde si peccator maledictionis divinæ peccatis suis debita, ad ejusmodi investigandum sibi ipse relinqueretur, quo magis in negotio isto desudaret, eo se magis in infinitum horrois & desperationis barathrum præcipitem daret.

CAP. XV.

Christum pro Electis Satisfecisse.

1. **D**Eus in Euangelio Personam ejusmodi designavit; cui adest Satisfaciendi & potestas & Voluntas, Filium (a) scilicet illum Dei unigenitum; personam (b) in Deitate secundam, Patri ipsi coæternum & coaqua-lem, verumque proinde cum Patre & Spiritu Sancto Deum, *Jesum Christum* (d) mundi Servatorem; unicumque (e) inter Deum & Homines Mediatorem. (a) 1 Tim. 2. 6. Ro: 3. 24, 25. (b) Iob: 1. 14, 18. & 3. 16. 18. (c) Phil. 2. 6. (d) 1 Iob: 5. 20. (e) 1 Tim. 2. 5.

2. Non potuit solum & voluit iste Deo satisfacere, sed actu pro aliquibus jam olim satisfecit. Mat: 20. 28. Marc: 10. 45. 1 Cor: 1. 30. Heb. 9. 12.

3. Illi vero pro quibus satisfactum est à Christo, non sunt totus in universum mundus (licet mundi servator dicitur Christus Iob: 4. 42. 1 Iob: 4. 14. & 2. 2.) sed Electi duntaxat. 1 Tim: 4. 10. Ephe. 5. 23.

4. Electi sunt quos Deus (a) ab æterno statuit, ex (b) mera sua gratia à (c) reliquis mundi

mundi hominibus suo tempore separare (*d*) sibi in filios adoptare, (*e*) Eisque vitam ac gloriam æternam propter Christi merita donare, (*f*) ad laudem gloriæ suæ misericordiæ (*g*). *a* Mar. 13.20. Ro:9.11. *b* Ephes:1.4. *c* Rom:11. 5, 6. *d* Rom:8.29,30. 2 Tim:1.9. *e* Eph:1.5. *f* 1 Cor. 1.9. 1 Thes:2.12: 2 Pet:1.3. *g* Ephes: 1. 6, 12.

5. Hominum ab his residui qui & Reprobi dicuntur, ii sunt qui ex iusto Dei iudicio (*a*) sibi direliti pro peccatorum suorum modo ac mensura (*b*) ad æternos in igne gehennali cruciatus in persona propria sustinendos aliquando damnabuntur (*c*); isti etiam in sacris literis etiam Mundi nomine sæpenumerò designantur (*d*). *a* Rom:9.11,19. *b* Matth:6. 8,9. Matth. 23. 14. *c* Matth:25.41,46. 2 Thessal:1. 8,2. A-
poc: 20. 15. & 21.8. *d* Johan 17.9,4. 1 Job: 5.19.

6. Licet uterque numerus propter multitudinem & Universalitatem mundus dicitur, minor tamen est numerus Electorum quam reproborum. Matth: 7. 13,14. Luc:13,23,24.

CAP. XVI.

*Christum ut pro eis satisfaceret Reatum
Peccati Electorum in se
suscepisse.*

1. **U**T pro peccatis Electorum Satisfaceret Christus, suscepit ipse reatum Peccati eorundem, unde & maledictioni diviniæ obnoxius factus est. 2 Cor:5. 21. Esa: 53. 12. 1 Cor:15. 3. 1 Pet:2.24. typ: Levit:4. 24,29,33. cum 5.5,16, Levit:8.14,22. & 16.1.

2. Hinc est quod Deus (a) Peccata nostra Christo imposuisse, quod Christus pro nobis (b) factus dicitur peccatum, non quia peccata à nobis commissa in illum revera translata sint, aut quasi Deus mentis suæ conceptu, (ut de Deo *ὁ ἁγίος πατήρ*; loquamur) Christum existimaverit ea ipsa peccata commisisse quæ nos ipsi commissemus, sed quia apud Deum perindè habetur, Ipseque à Deo Christus perinde accipiebatur ac tractabatur, ac si ipse ex persona propria ea omnia (c) commisisset. a *Esa. 53. 6.* b 2. *Cor. 5. 21.* c *Esa. 53. 7, 8, 10, 11, 12:* 1 *Pet. 3. 18.* & 2. 24.

3. Cum Christus Fidejussor nobis fuerit paritè Deo licuit cum Christo sic agere, atque Creditori fas est æs sibi debitum debitore dimisso à fidejussore exigere. *Heb: 7. 24.* *Esa. 53. 7.*

CAP. XVII.

Christum quo peccati Reatum Susciperet Hominem esse factum.

1. **C**hristus quatenus (a) Deus est, patri coequalis, cum peccatorum reatui obnoxius esse non posset, eaque ratione minimè esset idoneus qui pro peccato satisfaceret; in divinæ idcirco suæ naturæ consortium, à peccati labe puram prorsus, naturam humanam assumpsit (b) & in eadem sibi hypostasi indissolubiliter univit; qua ratione factum est ut in una eademque persona Christus idem & verè Deus & verè Homo, (c) Homo autem ille natura tantum non Persona etiam distincta existeret. a *Phil: 2. 6.* *Rom: 9. 5:* b *Joh: 1. 14.* *Phil: 2: 7.* *Gal: 4. 4.* *Heb. 2. 14, 16.* c *Mat: 16. 13, 16.* *Joh. 3. 13.* *Ro. 9. 5.*

2. Aptissimè itaque Christus iste Deus pariter & homo inter Deum & Homines mediator constitutus est, 1 *Tim*:2.5: Non potens tantum sed & idoneus etiam ea omnia & sustinere & præstare quæ ad plene satisfaciendum pro Electis omnibus essent ullo modo necessaria.

3. Natura humana ita assumpta supra creaturam universam Assumptionis huius virtute mirum in modum est exaltata *Heb*:1.4, 5, 6. Quod tamen nequaquam ex ejusdem ullo merito, sed ex mera Dei solius gratia, æternoque ipsius in Electos amore profluxit.

4. Neque tamen humanitas, hac ratione exaltata, aut in Deitatem mutata, aut cum eadem est confusa, quasi ullius quæ Deitati peculiaris existit sive qualitatis sive proprietatis particeps facta, sed ab eadem distincta mansit usque, manetque (a); Constans nempe finito corpore, (b) consimilique quoad substantiam & facultates essentielles hominum aliorum omnium anima (c). (a) 2 *Cor*:1.3,4. 1 *Pet*:3.18. (b) *Luc*:24.39. *Math*:28.6. *Act*:3.21. (c) *Mat*.26.38. *Iob*:12.17. *Luc*:23,46.

5. Manserunt ergo manentque etiamnum distinctæ actiones quoque & operationes utriusque naturæ, quæ non magis confundi & permisceri possunt quam naturæ ipsæ queant; Quamquam propter naturarum istarum unionem, quæ in unam tandemque personam coeunt fiat, ut quæ Christus ad Satisfaciendum pro nobis quæ homo præstiterit, ea à Deo ipso facta quandoque dicantur. *Act*:3.15. & 20.28.

6. Christus utcumq; respectu divinæ suæ naturæ (quæ est nulli omnino alterationi vel diminutioni obnoxia) manet etiamnum & potestate & gloria Patri coæqualis (a). Idem tamen respectu humanæ naturæ assumptæ patre eodem & inferior factus est & in æternum etiam erit. (b.)

(a)

(a) Phil. 2.5. Job. 10.30. (b) Job. 14. 28. 1 Cor. 15. 27. 28.

7. Etiam si in Electorum gratiam beneficiumque, facta fuerit assumptio istiusmodi Heb. 2. 14. tamen cum τὸ λύει solvis ea actio, non autem τὸ θεαυθρῶνται fuerit, non videtur satisfactionis à Christi præstitione pars propriè dici satis posse, licet & assumptio ista, prout ipsa etiam Christi Deitas ad satisfactionem illiusmodi perficiendam conditionis nomine utraque necessarîo requiratur.

CAP. 18.

Christum ad satisfaciendum pro Electis Legem moralem plenissimè observasse.

1. **C**hristus Deus æternus, verus homo factus & eatenus vera etiam creatura (a) & creatoris ex consequenti servus (b) eidemque verè subditus (c) factus est itidem legi illi necessarîo subiectus, ad quam creationis jure genus humanum adstringebatur universum; non minus proinde quam reliqui homines maledictioni divinæ obnoxius futurus si legem eam violaret. (a) Rom. 4. Gal. 4.4. (b) Esa. 42.1. (c) 1 Cor. 15. 27, 28.

2. Unio illa hypostatica Christum hominem non magis ab hoc vinculo solvit, quam tollit eidem veras & essentielles animi corporisve partes ac facultates aut veram formalem & inhærentem animi humani justitiam, cujus regula & norma unica lex illa censetur.

3. Dicere Christum respectu humanæ suæ naturæ, Unionis hujus ratione legi naturæ sive creationis de jure minimè subiectum; idem videtur esse ac si quis diceret, Christum quatenus hominem ad imaginem divinam neutiquam factum aut verò non teneri, ad Deum ex toto Corde tota mente omnibusque viribus adamandum; ac per-

inde, (absit blasphemia dicto) liberè ac sine Pœc-
cati reatu potuisse quidvis patrare quæ lege illa
divina prohibentur.

4. Huic legi conformis existit Christus, non
materialiter solum sed & formaliter; non ex parte
tantum, sed absolutè etiam & universaliter; Neque
eo solum modo Legem eandem observavit, quo e-
am observant sancti jam in cœlis constituti, sed cum
in terris ad tēpus versaretur, per totū illud tem-
pus eodē planè modo legi se conformem exhibuit,
quo cæteri homines tenentur eidem se conformes
exhibere; cum nullum scilicet omnino præter-
mitteret officium quod Deo ipsi vel hominibus
ab homine præstandum lex illa exigeret, unde
secundum humanam naturam suam & habitualiter
& actualiter, etiam in gradu intensissimo justus
existere exhibita verè à Christo legi confor-
mitas istiusmodi, ex parte saltem humiliationis
& abjectæ ipsius in terris conditionis pars fuit &
per consequens exinationi ejusdem & Satisfac-
tionis etiam gradus quidam.

5. Quanquam hominem jam factum, & in ter-
ris inter homines degentem necesse (ni cum re-
liquis omnibus maledictus foret.) Christum dictæ
creationis legi fieri conformem; non sequitur
hinc tamen per eandem illam conformitatem suam
nulla ex parte pro nobis ipsum satisfecisse; Qui-
cunque enim liber & sui juris cum sit ad satisfacien-
dum pro altero non mori tantum sed & ante
mortem ad tempus aliquod etiam servire tenetur;
per actus illos omnes qui ex servitutis lege exi-
guntur à Servo ex parte Satisfacere rectè perhi-
betur, etiam si ejusmodi actus illi fuerint, ut post-
quam sortem eam suscepisset sub mortis eos Pœna
præstare teneretur; neque esset hoc debitum
quod aiunt debito alterum altero dispungere, cum
nec ad servi sortem suscipiendam, nisi satisfaciendi
nomine teneretur, nec Servitutis suæ vi ser-

vus factus, Satisfaceret, nisi ea omnia præstaret, quæ a Servis præstanda, Servitutis Lex ipsa necessaria exigeret.

6. Et si obedientia legalis ista ut pars aliqua satisfactionis illius à Deo admittatur, eaque ratione, nobis ad Justificationem modo quodam imputari dicatur, non tamen hinc sequitur, eandem eo pacto imputari, ac si Electorum quisque Obedientiæ istius virtute eodem plane loco à Deo haberetur, atque si eandem ipse, planè tum modo, tum gradu, legi Obedientiam præstitisset; Esset hoc enim non solum reliquas Satisfactionis à Christo Præstitæ partes tanquam supervacaneas prorsus præcidere; Sed omnem etiam necessitatem omnino tollere sanctè justèque vivendi; si enim nostrum cujusque loco & vice creationis legem Christus plenè & perfectè implevit; ut nos in eo & per eum pari loco haberemur, ac si ipsi eandem singuli in propria quisque persona implevissemus, quænam quæso æquitas ulla ex parte exegerit, à nobis diunuò, quod vice nostra, locoque nostro, à fidei iussore nostro Christo, & prius exactum & plenè præstitum fuisset. Aut quid eis ad plenam perfectamque justitiam deforet, qui in Christo & propter hanc ejus obedientiam etiam strictissima ratione ipsis imputatam perfectè puri, & ad ipsam illam creationis legem justi pœnitus jure & merito æstimarentur.

7. Et si hæc Christi obedientia legalis nobis imputata, pars sit aliquæ justitiæ illius qua coram Deo justificamur; non tamen inde concluditur, nos ex legis operibus vel ex parte aliqua justificari, eo sensu quo ab Apostolo ea opera excluduntur, *Rom. 3. 20. Gal. 2. 16. & 3. 11.* Cum lex illa postulet, ut quæcunque præceperit in propria nimirum cujusque persona, non autem per Sponsorem aut vicarium à quoquam præstentur. *Dent. 27. 26. Gal. 3. 10. Ezech. 8. 4. 10.* Et Apo-

solus adversus eum justificationis modum disputationem suam ex professoinstituatur; qua peccator ex propriis operibus justificatum iri se somniat *Rom. 10. 3.* Quamvis enim in persona propria Christus legem eousque impleverit ut ex legis ipse operibus (si id opus esset) justificari plane posset; non sequitur tamen illos etiam, quibus Christi hæc opera ad justitiam imputantur ex legis operibus justificari, sed huic prorsus contrarium, *Gal. 2. 21. Rom. 3. 27.*

C A P. 19.

*Christum quo pro nobis Satisfaceret
alias etiam Leges divinas
observasse.*

1. **C**hristus Electorum gratia non Creationis tantummodo legem universam absolvit, quo respectu quâ homo perfectissime justus fuit, sed aliis etiam subiectus est legibus, Dei populo (a) peculiari ratione, habita nimirum ad peccata eorum relatione, datis judicialibus scilicet & ceremonialibus Mosaicis, & Evangelicis etiam, quibus illi quo magis conformes fuerant, eo magis peccatores sese esse profitebantur; quorumque observationi minime fuissent obstricti nisi in Deum peccavissent (a) *Gal. 4. 4, Mat. 1. 7.*

2. Has Christus summe justus & sanctus & ab omni peccati labe purissimus studiose accurateque perinde observavit; ac si (a) peccatorum maximum esse sed agnovisset; hinc (b) circumcidisse passus est, oblationesque (c) pro se offeri; aliisque legibus (d) ceremonialibus conformis existit, hinc etiam (e) Baptizatus est; et cum discipulis suis (f) in coena sacra etiam communicasse videtur

detur. Legumque istiusmodi observationem (e) Justitiam etiam appellat ipse (a) *Esa.* 53. 12. (b) *Luc.* 2. 21. (c) *Luc.* 2. 24. (d) *Joh.* 7. 2. 10. *Mat.* 26. 17 (e) *Matth.* 3. 13. *Luc.* 3. 21. (f) *Mat.* 26. 26. (g) *Matth.* 3. 10.

3. Quamvis Christus quā homo Natione Judæus utpotè ex Abrahæ semine oriundus *Mat.* 1. 1. *Heb.* 12. 16. Quamvis etiam Ceremoniæ Moisaicæ peculiarem quendam cultus externi modum habuerint, quo Deus temporibus illis a Gente illa coli volebat, tamen cum legis transgressor ipse ex se non existeret; non erat (ut videtur) ipsius hisce legibus exhibita conformitas, ad ejus sanctitatem, justitiam, aut puritatem constituendam absolute necessaria.

4. Ad istarum itaque observationem non videtur Christus adstrictus, quatenus aut homo, aut Judæus, sed ex peculiari tantum a Patre cum ipso inito pacto, tum ad maiorem ipsius humiliationem tum ad salutis nostræ promotionem ampliorem; id quod tamen minimè impedit, quin justitiæ Christi pars eadem sit necessaria; prout Observatio præcepti de arbore scientiæ boni & mali, ex quo latum fuit, Adamo præceptum illud, & quia latum fuit ad ejus Sanctitatem & justitiā necessaria, quæ alioqui necessaria non fuisset.

5. Etiam si ea obedientiæ pars quæ in externis Pietatis & Charitatis officiis versatur, sit quasi justitiæ cortex quidā, qui ab interna disjungi queat, quemque Deus solitarium nihili faciat à peccatoribus nobis prout præstat. dum ab interna scilicet illa se jungitur, *Esa.* 1. 12, 13, 14, 15. & 66. 3. *Ezechiel.* 20. 39. Ab eo tamen præstita qui Deus etiam existat, cum sit insigne subjectionis & humiliationis ipsius & argumentum & membrum etiam, non potest non meriti existere immensi, plurimumq; conferre ad satisfactionem promovendū quā pro nobis ipse præstandam suscepit,

6. Obedientiæ verò à Christo præstitæ pars ista, utcumque à Deo in partem (a) pretii illius accepta referatur quod peccatis nostris debebatur & propterea nobis modo quodam imputata verè dicatur, cum tamen ad huiusce observantiæ partem aliquam, horum temporum Christiani (b) nunquam tenerentur, ad partem etiam aliquam, in persona propria præstandam eidem ipsi teneantur, non eo modo nobis imputata strictè loquendo propriè dicitur aut etiam dici potest, ac si Christus eam loco nostro, viceque nostra præstitisset (a) *Galat. 4. 4. 5.* (b) *Actor. 15. 10. 28.* (c) *Mar. 16. 16. 1 Co. 11. 24, 25, 28.*

7. Theologi illi nostri qui negant dictam illam Christi Obedientiam, nobis ad justificationem ranquam λύτῃ partem imputari, eandem tamen concedunt immensi esse meriti, & ad satisfactionem illam adeo necessariam, ut sine illa ista nulla esse potuerit.

C A P. 20.

Christum quo pro nobis etiam satisfaceret multos dum hic degeret miseras sustinuisse.

1. **C**hristus una cum Natura humana, ad tempus assumpsit, communes etiam naturæ nostræ infirmitates sive defectus, etiamsi maledictionis nomine generi nostro per peccatum inductos, a peccati tamen labe omni prorsus immune, *Rom. 8. 3. Heb. 2. 17. & 4. 15.*

2. Hinc ubi ille primò factus est homo, non (quemadmodum in Creatione sua Adamus protoplastus) perfectus sive adultus statim existit, verum modo mortalium omnium usitato (a) absq; viri tamen

tamen ope ulla operaque) conceptus est, in utero foemina inopis & imbecillis (b) in quo etiam postquam decem menses egisset ad infantium aliorum omnium morem in lucem hanc prodijt, cunctis itidem eorundem infirmitatibus implicatus; quin & fasciis involutus est, ulnis gestatus, Lacte enutritus, &c. & quamdiu versatus est in terris hiis (exceptis diebus novissimis) cum dolore & aegritudine non minus quam reliqui homines (c) famem sitim calorem frigus lassitudinem, &c. sustinuit (a) *Matth. 1. 18. Luc. 1. 34. (b) Luc. 2. 6. (c) Matth. 4. 2. Job. 4. 6.*

3. Quamvis tum etiam dum hic degeret Rex Regum fuerit, iureque hæreditario ad Regni temporalis titulum prognatus, Regnum tamen hic nullum ejusmodi tenebat neque regiam dignitatem dominium aut honores ullos terrenos ambiebat; Sed nec vitam mundanis deliciis voluptatibus affluentem agebat; verum conditione pauper rerumque omnium inops extitit, utpotè cui neque divitiæ, neque possessiones, suppetere omnino nullæ netugirium quidem quo se abderet privatum & proprium, 2 *Cor. 8. 9. Matth. 8. 20.*

4. Neque verò in hoc toto vitæ suæ curriculo, otio unquam indulgebat aut inerti se contemplationi tradebat, sed ad trigessimum ultra ætatis suæ annum, sub Josepho vitrico (a) manuariam operam exercuisse videtur; deinceps autem publici Doctoris munus, (b) in quo etiam obnixè admodum laborabat, in Ecclesia jugiter exercebatur (a) *Mar. 6. 3. (b) Mar. 6. 7. Luc. 19. 47.*

5. Munus autem istud dum exequeretur discipulos & Sectatores habuit non terræ nobiles & magnates, aut Ecclesiæ ipsius præsules summos, aut Doctores aliquos insignes (a) sed infimæ prætæque conditionis homines (b) illiteratos scilicet piscatores (a) *Job. 7. 48. Matth. 4. 18.*

6. Neque verò necessarium erat genus vitæ istiusmodi ad naturæ ipsius humanæ puritatem aut integritatem etiam constituendam, sed neque ad gloriam vitamq; æternam, (quippe qui Deus etiam jam esset) sibiipso promerendum, sed maledictionis divinæ peccato debitæ pars fuit; & ad salutem humanam duntaxat promovendam tum à patre exactum tum à Christo ipso lubentissimè susceptum est præstitum; unde & pars quædam satisfactionis illius jure habetur, quæ & eatenus nobis modo quodam ad justitiam imputetur. Etsi non eo modo, ac si nostro plane loco in se ista suscepisset; cum neq; nos facti hujusce vi à vitæ genere ejusmodi reddamur immunes; neque eodem prorsus modo vitam nostram universi instituere tenemur: quin & quicumque ad hoc ulla ratione tenemur, in persona propria non autem per sponso-rem id subire præstareque teneamur.

CAP. XXI.

Christum etiam mortem Crucis aliaque nonnulla tum ab hominibus indigna tum à Deo Patre horrenda, Perpeffum.

1. **C**hristus quamquã dũ in mundo ageret fuit omnium qui unquam in terris vixerunt justissimus, humilimus, innocentissimus & beneficentissimus & mali universi specie quacunq; alienus maxime & immunis, ab omni tamen hominum genere quibuscum versatus est à ditioribus præsertim & potentioribus maxime verò ab Ecclesiæ Doctoribus, & Gubernatoribus, ut impostor, blasphemus, Dæmoniacus, seditiosus & pessimè audivit. *Esa. 53. 3, 7. Matth. 9. 34. &*

11. 19. & 12. 24. *Joh.* 8, 48. & 10. 20. & 11. 48. *Johan.* 13. 18. *Marc.* 14. 45. *Matth.* 26. 7. 4.

2. Ministerii sui illius cursu consummato, tum ab hominibus indignissima tum a Deo ipso Patre dira & horrenda perpeffus est.

3. Ab hominibus (Deo id permittente) indignissimis modis acceptus est, dum à Discipulo uno perfidiosissime proditur, ab altero cum execrationibus diris qui contrarium tamen spondederat abnegatur, ab universis turpissime scdissiméque deseritur: à Gentilibus vero suis, qui ex fœdere singulari Dei populus habebantur peculiaris Ecclesiæ maximè doctores suis ipsius ministro, solenni modo (falsis testibus ad id conquisitis & conductis) ut blasphemix extremæ læsæque summæ majestatis Reus peragitur, eoque nomine crucis supplicio addicitur mortis generi nimirum ignominiosissimo summeque execrando, cui tum temporis adjudicari solebant hominum perditissimi quique & profligatissimi, qui à Deo ipso eo nomine maledicti habeantur. *Deut.* 21. 23. *Gal.* 3. 13.

4. In judicio isto licet os suum contra minime aperiret sed humilimè illa sustineret universa, postquam tamen ricu barbaro pugnis contrusus, consputus, flagellatus, spinis coronatus, purpura per ludibrium indutus, & sannis creberrimis asperimisque tanquam omniū vilissimus & odiosissimus a ceptus fuisset; tandem etiam cruci maledictæ inter latrones duos medius clavis affixus, cumque in eadem per horas aliquot donec expirasset inter cruciatus gravissimos pependisset, latere lance perfosso sanguis demum in terram effusus est.

5. A Deo verò Patre suo multò horridiora nostri causa justissimè perpeffus est; vivus siquidem adhuc dū in cruce penderet ob pccatorū nostrorum susceptum in se reatum adeo adversus ipsum

ira paternā exarsit, tantoque arreptum imperiū percutit, ut summo cum horrore exclamare cogere-
tur *Deus mi Deus mi, Quare me dereliquisti?* Quin
& iræ hujusce cum tamen nondum ingrueret sed
appellere tantum è propinquo videretur, appre-
hensio, Christum ipsum, heroem alioqui omni-
um fortissimum in sudorem sanguineum, qui & in
terram diminarat coniecit; Effecitque ut vice ter-
tia in faciem prostratus iram à se illam deprecatus
fuerit, quatenus salva id fieri posset, justitia
divina.

5. Reliqua omnia quæ Christus per totum vi-
tæ suæ curriculum salutis nostræ causa vel egit
vel perpeffus est, utcumq; gradu aliquo etiam ma-
ledictionis divinæ partes fuerint cum qui-
bus etiam admixtus fuerit sensus aliquis iræ divi-
næ circumstantiisque omnibus perpensis in se gra-
vissima meritiq; immensi fuerint: cum iis tamen
quæ in crucē actus sustinuit collata, adeo præ illis
levia apparebunt, ut satisfactionis potius præludia
quædam quam partes posse dici videantur; ibi e-
nim dolorem cruciatumque tam animi quam cor-
poris acutissimum simul atque in eo gradu acer-
bissimum sustinuit conjunctum nimirum cum ex-
quitiſſimo summæque horrendo iræ divinæ sensu.
Ex Judicis officio peccatum severissimè punien-
tis, ut prioribus illis omnibus præ iis quæ hic a-
ctæ sunt, molliter tantum probatus à patre potue-
rit videri, ibi namque potissimum *καταπαύσας* factus,
hostiaque pro peccatis, & ignem gehennalem sen-
sisse videtur; unde in postrema hac præ aliis om-
nibus satisfactionis à Christo præstitæ partibus,
clarè adeo refulget tum Majestatis Divinæ & ad-
versus peccatum ira gravissima & justitia exactissi-
ma, & immensa ergo Electos suos dilectio, tum
Christi etiam ipsius Servatoris nostri gloria summa
ut & Deo & hominibus partes illæ aliæ quasi evan-
nescere

nescere videantur, dum partis hujusce fulgore præcellenti mentis oculi perstringuntur.

7. Excellentia hujusce ratione factum est ut per Synecdochen usitatam, parti isti vis tota illa ac virtus qua justificantur peccatores in sacris literis ubique serè attribuitur, (a) ac si in morte sola & sanguinis effusione ista, (in qua satisfactionis jus complementum positum fuit, & sine qua reliqua omnia quæ egit sive perpeffus est vana aut saltem non efficacia fuissent) redemptionis nostræ pretiū universum poneretur, hinc etiam fit quod Sacramenta ipsa hanc solam partem (b) adumbrare & representare videantur. (a) *Heb. 9. 22. 1 Per. 1: 18. Col: 19: 20: Heb: 9: 10, 14: Gal: 3: 13: Col: 2: 14: (b) Heb: 9: 7, 13, 23: 1 Cor: 10: 16: & 11: 24, 25.*

8. Quæ in cruce perpeffus est Christus ista, quamvis meriti immensi, temporalia tamen & finita fuerunt; neque omni ex parte talia extiterunt, qualia ea quæ nos ipsos sustinere oportueat, si in persona quisque propria peccatorum rei coram Deo perageremur; Quin neque per ignobilitatem vilitatemque nostram Justitiæ divinæ, ulla ex parte satisfactum esset, si nos ipsi eadem quæ pro nobis illi perpeffi fuissetus; ac si proinde neque ista etiam strictè loquendo eo sensu imputata dicatur, ac si aut Christus nostro omnium loco nostraque vice ea pertulisset. Aut nos ipsi in Christo eadem illa sustinuissetus; Sed ideo cum reliquis etiam à Christi præstitis ad justitiam nobis imputari dicantur, quia pro cruciatibus eis ipsis æternis à Deo admittuntur, quæ apud inferos alioqui nos ipsi sustinuissetus. Neque ideo cum Christo Crucifixi mortuique dicimur quasi Deus judicavit nos tunc in ipso eadem ipsa perpeffo esse. Sed quia mors ejus seu Crucifixio, peccati potestatem abolebat, & nobis per fidem applicata, instrumentum fit efficax per quod peccato mori-

amur, hoc est, cuius virtute verè sanctificemur; non enim ut justificemur, sed ut sanctificemur si-
ve renascamur & poenitentiam veram agamus cum
Christo crucifixi mortuique esse perhibemur. *Gal*
2. 19. & 5. 24. *Col.* 2. 20. *Rom.* 6. 6.

CAP. 22.

*Christi Satisfactionem esse verissimam
& plenissimam.*

1. **I**N satisfactione Christi supradicta vera & so-
la justificationis nostræ posita est materia,
quæ etiam *λύτρον* sive *ἀντίλυτρον* Redemp-
tionis nostræ dicitur *Matth.* 20. 28. *1 Tim.* 2. 6.
Heb. 9. 12,

2. Redemptio sive satisfactio illa qua pretium
ejusmodi persolvitur, cujus vi peccator non à de-
bita tantum pœna liberetur sed etiam in Foro Di-
vino verè justissimeque justus factus dicatur, non
est fucata speciosa, personata, aut metaphorica, sed
satisfactio vera & propriè dicta..

3. Cum Justitia Dei necessariò expo-
ut omnium omnia peccata ad Legis di-
vinæ censuram pro suo merito puniantur;
Necesse est ideo ut pretium illud quo
perfectè tollitur Peccati reatus omnis
& Verissimum & Plenissimum existat
quodque

quodque divinæ tum justitiæ tum legi, absolute satisfaciatur; utpotè cuius justitiæ satisfieri non posset nisi legi etiam satisfaceret.

4. Etsi actus obedientiæ à Christo præstita qua & nos justificamur ex mandato patris peculiari, eidem fuerint impositi, secundum pactum peculiare quoddam à Patre cum ipso initum, quo actus illos ipsi præscripsit & stipulatus est ab ipso, non tamen hinc sequitur aut non esse verissimum plenissimumque pretium istud, aut non legi divinæ eo plenissimè satisfactum, aut non idem planè *Justitiæ Dei in Christo satisfactum & Legi per Christum satisfactum* esse.

5. Etsi Christus non eandem per omnia quam & Reprobi maledictionem subierit, eam tamen subiit quæ personæ ipsius magis congrua foret quæque illi ipsi virtute ac merito analogæ fuerit, etsi enim temporalia tantum ac finita fuerint quæcunque & fecit & perpeffus est, à persona tamen ejusmodi qualis ipse fuit præstita, æqualis saltem meriti fuerunt & ad justitiæ Divinæ cum satisfactionem tum illustrationem haud minoris efficaciam, quam æterni esse possent cruciatus illi quos electi omnes alioqui in persona propria ipsi sustinuisent, 1 Cor: 6.20. & 7. 22. 1 Pet: 1.19. Rom: 3.26.

6. Christi satisfactio sive pretium Satisfactorium, qualecunque id tandem fuerit non ita in partes distribuitur, ac si ejus ad Electum istum pars una ad illum altera imputationis vi pertineret, sed ex toto integroque beneficium obtinent universi, licet totum unius cujusque esse minimè dicatur; ita plane uti cum ad satisfaciendū pro diversorum hominum debitis ingentis pretii gemma insignis à fideiussore datur, non potest dici aut tota dari pro singulis, aut pars una ejus pro isto altera pro illo, sed hic tota pro omnibus, ut unusquisque partem suam in tota habeat

habeat, licet nec ipsam totam, nec partem hanc illamve habuerit.

7. Assertio ista Scholasticorum, *vel unicam Sanguinis Christi guttulam satis fuisse ad mille mundorum redemptionem* quamvis à nostris etiam Theologis aliquibus admittitur, videtur tamen Scripturæ autoritate non satis fulciri, justificationis doctrinæ tenebras potius offundere quam eandem illustrare, de Justitia Dei distributiva derogare, peccatorum meritum malum diminuerere ac Metaphoricæ ac Personatæ potius Redemptioni quam veræ & propriè dictæ favere.

8. Assertioni dictæ, affines videntur istiusmodi, *Christi Satisfactionem pro Electis Universalis præstitam nihilo majorem fuisse, quam fuisset eadem futura si pro Peccatore unico tantum satisfecisset. Valere prorsus quæ perpeffus est, ad mille mundorum Redemptionem, &c.*

C A P. XXIII.

De Justificationis Universalis Forma.

1. **H**Actenus de Christi Satisfactione & ejusdem partibus dictum est, in qua justificationis nostræ materia, sive justitia illa consistit, qua in Foro Divino absolutè justificari dicamur. Cujus & materiæ respectu justificatio illa unica tum est, tum esse dicitur.

2. Hujus justificationis *Forma* est satisfactionis sive justitiæ illius in gratiam ejus pro quo præstita est coram Deo facta vel allegatio vel declaratio quævis, qualiscunque tandem ea fuerit.

3. Utcunque materiæ respectu, justificatio de qua agitur simplex est & unica, formæ tamen respectu

pectu pro Diversitate & Fori Divini, & eorum etiam qui eam juste poterunt allegare diversi quidem justificationis, sive actus, sive modi dici possunt.

4. Sunt autem hi vel primi, vel à primis orti.

5. Primus is est qui à Christo mediatore nostro præstatur; cum apud Patrem pro electorum unoquoque (contra universos salutis eorundem æternæ hostes) Advocati partes actu agit, sua nimirum merita apud Deum exhibendo indeque bona quævis Spiritualia illis impetrando, quæcunque ad Salutem eorundem consummandam conduxerint.

6. Actus orti sunt quibus vel hic in foro conscientiæ, vel immediate post cujusque ex hac vita decessum, vel ad ultimum etiam judicii diem, nos, nobis etiam consciis, à peccati reatu immunes aut declarat aut declaraturus est.

7. Hinc etiam sicut ille qui vel justitiam propriam pro sua vel alienam pro ejusdem justificatione allegat, vel seipsum vel alium illum ex operibus justificare dicitur; Ita quicumque in suis ad Deum orationibus vel in suis aut aliorum etiam tentationibus, ad conscientias vel proprias vel alienas pacandas, Christi satisfactionem istam allegaverint, seipsos iidem vel alios illos quorum partes agunt (absque ulla omnino Christo oblata injuria) justificare etiam quodam modo, non immerito dicuntur.

8. Verum cum vim omnem & efficaciam justificationis ejusmodi accipiat in supradictis illis Christi actibus; ideo Sacræ literæ passive solent de Hominis justificatione loqui, Deoque sive Christo soli attribuere. *Rom:3.20,28. Gal:2.16. Tit:3.7. Mar:12. 37. Rom:8. 33. & 3.30. 1 Cor:4.4.*

CAP. XXVI.

De Justificationis Effectis.

1. **C**um justificatio supradicta apud Deum qui iuste judicat, quique satisfactionem a filio suo præstitam pro Electis admittit, non possit non esse efficax; necessario inde sequitur hominis cum Deo reconciliatio. *Rom:3. 25. & 5. 10, 11.*

2. Hominis cum Deo reconciliatio ex vera justificatione orta, sine qua ira Divina in æternum necessario perstitisset, est qua Deus propter Christi satisfactionem gratiosissimè admissam, cum peccatore in gratiam rediens, remittit eidem peccata universa ipsumque pro verè justo habet. *2 Cor:5. 18, 22.*

3. Hæc ipsa reconciliatio cum sit immediatus proximus & necessarius nostræ coram Deo justificationis Effectus, inde factum est, quod Theologi plerique eam iisdem planè quibus istam, terminis nec immerito definiunt.

4. Nisi omnia ei ad unum usque remittantur peccata, manet adhuc homo quivis sub maledictione Divina.

5. Etsi pretio ingenti a maledictione redimantur electi (*a*) tamen cum pretium ejusmodi a filio suo Deus Pater admiserit, idque in eorum gratiam quorum perditione sempiterna gloriam etiam sibi amplissimam acquirere potuisset, idcirco gratiosè illis peccata condonare verè dicatur (*b*) Præsertim cum nec ulla vel minima in iis merita inveniat, (*c*) non magis quam in reprobis ipsis, quorum intuitu pro iisdem, dimissis iis satisfactionem ejusmodi admittere debeat.

a 1 Cor:6. 20. & 7. 23. b Ro:3. 24. Eph:2. 8.

c Eph:

c Eph:2. 4, 11. Roma9. 11, 13. & 11.5,6.

6. Quanquam illi ipsi quorum remittuntur peccata, dum in terris commorantur pœnæ gradu aliquo constricti plerumque maneat (*a*) cui subiecti omnino non essent, nisi in peccatum lapsi fuissent; nihili tamen conditio eorum sit inde deterior. Cum beneficio ampliori illud compensetur; Immo sæpe fit quod quo maiora ad tempus istic perpetiuntur eo ampliores manent eos benedictiones (*b*) Eoque etiam inde certiores evadunt (*c*) meliorem se post hanc vitam conditionem habituros, quam fuisset illa altera in qua mansissent, si non deliquissent. *a* Act. 14.21. 2 Tim:3.12. Luc:9. 23. *b* Mat:5. 10, 13. Mar:10.29,30. *c* 2 Cor:4.18. 2 Thes:1.5.

7. Neque vero Deus sic justificatis peccata duntaxat universa dimittit, sed eos ipsos etiam perinde æstimat, eodemque loco habet, ac si essent iidem ab omni in universum sive cõmissionis sive omissionis peccato prorsus immunes. 1 Ioh: 1.9. Apoc: 1.5.

8. Idem est in conspectu Dei à peccato sive peccati reatu immunem esse & justum esse. Nec medius dari potest inter Hominem non Peccatorem, & justum non magis quam inter aerem nullo gradu tenebrosam & lucidum, inter animal nulla experte cæcum & videndi facultate Præditum, inter Hominem nullo omnino morbo laborantem & sanum.

9. Nullo itaque fundamento mihi videtur quod a nonnullo asseritur obedientiæ Christi passivæ vi nos a peccati reatu liberari, activæ verò merito justos constitui, ac si diversi hisce Effectus essent ex diversis causis emergentes.

10. Qui peccati commissi reatu omni in foro Divino absolvuntur, ii ab omni etiam maledictionis divinæ gradu liberantur, & ex consequenti
ad

ad vitam æternam jus aliquod habere vere dicuntur: utpote qua quicunque privantur, sub maledictionis parte aliqua maneat necesse est; aut itaque utraque Christi obedientia horum utrumque conjunctim præstat, aut alterutra ad neutrum eorum est necessaria.

11 Quamvis vitæ præsentis miseriæ calamitatesque atque adeo mors ipsa, quibus ii etiam qui dicto modo justificantur non minus quam ceteri omnes obnoxii sunt, ex suapte natura originisque ratione maledictionis divinæ peccati nomine inflictæ principia gradive quidam existunt; cum tamen justificatis ea ex dispositione divina paternæ tantummodo sint castigationes ex dilectione divina promanantes; quin & adminicula eadem non contemnenda evadant, quarum ope in itinere ad vitam beatitudinemque æternam non mediocriter promoveant, hinc efficitur ut nomen naturamque eadem transmutant & benedictiones potius quam maledictiones eo nomine sentiantur.

12 Quo major meliorque est nostra in Christo conditio, quam fuit prior illa nostra per peccatum amissa, & ampliora pro nobis præstat Christus quam quæ ad justificationem nostram pertineant; quanquam nisi justificatio præcessisset, ad conditionem eam nunquam pertingere possemus.

16 Reconciliationem Dei cum Electis actua-
lem sequitur in Adultis Vocatio Efficax. *Rom: 9.4,27.*

14 Vocatio efficax (a) est, Qua Deus in Christo cum peccatore qui electus fuerit pacatus, (b) mysterium Redemptionis sive satisfactionis ac justificationis per Christum præstitæ partæque eidem per Evangelium revelat, (c) Fidemque simul specialem donat, qua eandem sibi applicet (d) Unde etiam fit ut idem Spiritus vi atque virtute

virtute renatus (e) Penitentiam agat prius admissorum, novamque Deo deinceps obedientiam exhibet (f). *a Rom:8.28,29. b 5.1,10. c Ephes:1.9. d Ephe:1.12,13. & 2.8. Phil:1.29. e 1 Pet:1.3,23. Joan:1.18. 1 Cor.5.11. Tit:3.5. f Mar:1.15. Act:3.31. g Rom:6.4. & 7.4,6.*

15. Inde fides hæc & Iustificans & salvificans appellatur, per cujus actum etiam Deus nos justificare dicitur, quia scilicet nos in conspectu suo propter Christi satisfactionem justos censi in foro conscientiarum primum declaret.

16. Hinc etiam (a) fide ipsa, & (b) quidem sola justificari perhibemur. Quia nimirum ea fidei natura est, ut rejectis operibus sive satisfactionibus nostris ipsorum universis, hanc sibi Christi satisfactionem unicam applicet in eaque sola acquiescat. *a Rom.3. 24,25,30. & 10.10. Gal:3.8.24. Ephe:2.8. b Rom:3. 27,28. Gal:2.16. c Ro:3.25. & 4.24,25. & 5.1.*

17. Quinetiam (a) ad justitiam imputari fides hæc dicitur, habita relatione ad ejus subjectam materiam scilicet Christi iustitiam & ejus applicandi vim, qua eam suam facit, à qua se juncta nulla est. *a Roman:4.3,5,6,9,11, 22,23; 24. Gal:3. 6. Jacob:2.22. Gen:5.6.*

18. Eodem ergo recidit sive fide justificari, sive propter satisfactionem, vel Justitiam Christi justi perhibemur.

19. Actus hic fidei, quo in Christo Christique meritis Salutem ad sempiternam consequendam fiduciam ponimus (a) cum à Deo ipso gratuito etiam idem donetur, Nosque Deo ipsi gratuiti ratione ista eo arctius devinciat, Nihil igitur quicquam à Deo valet promereri, nedum ut pro peccatis, ulla ex parte satisfacere possit. Etsi ergo in fœdere gratiæ, Fides ista quæ iustitiæ inhaerentis sive ejus quæ est ex operibus est vice nobis.

nobis infit atque inhæreat, conditionis nomine exigatur: utpote sine qua salutis spes esse nulla queat, materia tamen justificationis nostræ nulla ex parte dici potest. *a Eph: 2. 8. Phil: 1. 19. Tit: 1. 1.*

20. Quum in fide ea quæ vera est, justificante, aut sit aut esse saltem debeat fiducia certa que persuasio immunes esse nos prorsus a maledictione divina jusque esse nobis ad vitam beatitudinemque æternam, id quod contingere non poterit, nisi pari itidem fiduciæ certitudine persuasum sit, Peccatorum nostrorum omnium, tam præteritorum quam futurorum etiam quæ per infirmitatem nobis obrepserint reatum esse sublatum; neque possit absque fiducia istiusmodi solidum ullum ex fide solatium exurgere; quumque etiam peccati gratuito nobis ex Christi merito semel demissi reatus denuo redire nequeat, consequitur hinc necessario, eos omnes qui semel justificati sunt, justificationemque illam suam fide non ficta apprehenderint, in fide sua illa atque Justificatione in perpetuum permansturos nec ab eadem unquam penitus posse excidere.

21. Bona opera quæ ex nova illa fiunt obedientia cum ex fide profluant (*a*) ejusdemque veritatem testentur, dum eam a fide ficta inanimique distinguunt (*b*), justificare quodam modo etiam ipsa dicuntur, (*c*) Non quod efficaciæ aut meriti cujusquam existant ad satisfaciendum pro peccatis, sed quod fidem eam, ipsamque consequenter justificationem nostram arguendo ac comprobando utramque illam ista ratione justificent. *a Gal: 5. 6. 1 Tim: 1. 5. Tit: 3. 8. b Jac: 2. 14, 17, 18, 20, 26. c Jac: 2. 21, 24, 25.*

21. Nova hæc nostra, obedientia qua quantum nobis est legi Divinæ deinceps conformes

nos gerimus; cum a Deo ipso requiratur, & a nobis ipsis præstetur pro gradu suo & mensura etiam iustitia nostra dicitur, qua & formaliter, inhærenter habitualiter sive ex operibus iusti (pro ipsius modulo, coram Deo, etiam verè dicamur, utpote cujus ratione pro iustis ex parte à Deo ipso censeamur (a) cujusque intuitu, etiam foro Divino aliquo modo justificari (si id opus esset) possimus. Quæ tamen cum non a nobis ipsis originaliter existat. Sed (b) Christi cui per fidem insiti sumus, per efficacem Spiritus sui operationem procedat ac profluat, etiam hæc Christi iustitia dici potest meritoque ipsius tribuenda est (c) cujus utpote tota illi gloria debeat. *a Luc: 1.6. Esai:38.3. 1 Thessal: 5.23. b Ephes:2.10. & 3.17. & 5. & 4.15,16. c 1 Cor:1:29,32.*

22. Et si Christi iustitia obedientia ista dicatur, cum tamen nostra etiam opera fiat, nobisque ipsis inhæreat, non potest illius Christi iustitia pars ulla dici, quæ ad iustitiam nobis imputatur, qua pro peccatis satisfactum est nostris, sive ex qua peccatores justificati sumus. Sed ab eadem necessario est distinguenda. *Eph:2. 8,9,10.*

23. Et si iustitiæ illius ex qua justificamur, sive cujus merito peccata nobis dimittuntur, obedientia illa pars nulla sit, est tamen, non minus quam ipsa (ex quâ oritur) fides, ad salutem æternam nobis necessaria, utpote sine qua iustitiam Christi imputatam prodesse nobis posse spes nulla existat. *Rom:6.2,3.22. Heb:12.14.*

24. Neque hinc sequitur vel justificationem nostram, vel iustitiæ Christi imputationem, vel ex fide, vel ex nova illa fidei obedientia pendere, cum sit utraque ista illius effectus necessarius, pro quibus enim Christus satisfecit, eosdem justificavit, quos justificavit, (adulti sint modo) suo tempore, fide eaq; viva donavit, donabitve ex qua

necessario illi (spontanei tamen) novam Deo obedientiam etsi non plenam & perfectam sincero tamen animo sint præstituri.

24. Cuiuslibet itaque verè Christiani cui cum actu Deus in gratiam rediit in statu gratiæ jam constituti, duplex est iustitia, non libero ipsi arbitrio, seu naturæ viribus acquisita, sed à Deo eidem per Christum donata, & ad eiusdem salutem utraque necessaria; Imputata una, inhærens altera. Imputata quæ à Christo est pro eodem præstita ad satisfaciendum pro peccatis universis per totam vitam ab eodem commissis. Inhærens qua divina per Christum gratia adiutus, à peccatis deinceps committendis magis magisque cessare occipit, legemque divinam ad amissim observare studiosissimè conatur, utpote à qua Custodienda non fuerit per iustitiam illam Christi imputatam liberatus, sed ad eam ipsam potius amplius arctiusque adstrictus.

27. Per iustitiam ergo Christi nobis imputatam non possumus dici, absolutè sive omni modo iusti, ac si propter eam eo loco nos Deus haberet, ac si omnia ex lege sua à nobis requisita præstitissemus; tum enim post admissam & acceptam illam Christi iustitiam, nullam à nobis Deus obedientiam Legi suæ ex parte nostra præstandam exigere posset. Sed per iustitiam Christi nobis imputatam eatenus nos iustos factos æstimat Deus quatenus Legis Divinæ transgressores exstiterimus; ut in tantum ex illa Christi iustitia iusti facti dicamur, in quantum ex inobedientia nostra iniusti constituti simus. Neque enim pro eis omnibus satisfecit Christus, quæ ex lege facere tenebamur (huc enim qui Legem dissolveret in mundum venisset) sed pro eis tantum quæ vel contra Legem feceramus, vel cum facere deberemus, non feceramus.

Cap. 25.

De Justificatione particulari.

1. **A**Tq; hætenus de justificatione Hominis in foro Divino universali ubi in genere quæritur, utrum homo sit ab omni peccati reatu immunis nec ne. Sequitur alia etiam in foro Divino Hominis justificandi ratio quæ particularis dici potest.

2. Justificatio particularis est qua quæritur an homo peccato certo alicui particulari obstrictus, & an ad certum aliquem modum gradumve justus existat, justitiæque five innocentia eidem illiusmodi eatenus adferitur.

3 Cui peccati particularis alicujus reatus intentatur, is peccatum illud vel commisit vel non commisit.

4. Si commiserit nulla alia ratione coram Deo verè justificari potest, nisi superiorem illam Christi Satisfactionem in genere pro se præstam allegando.

5. Si non comiserit, tum innocentia five justitia ipsius propria in justificationem ipsius allegari poterit; quod est ex propriis operibus, five ex formali & inhærenti sibi justitia eatenus justificari.

6. Hoc modo non electi soli, sed & reprobis ipsi coram Deo Justificari possunt.

7 Neutri vero eorum absolute hoc modo justificari possunt, cum hæc ab isto vel illo Peccato Particulari utriusque ipsorum immunitas non a propria nativa bonitate ipsorum profluat, sed à gratia Divina quadam proveniat.

8. Hoc modo justificari, non est penitus a peccati reatu, sed ab huius vel illius peccati imputatione in iusta liberari. Verum de isto justificationis modo, nulla inter Theologos est discrepantia. Sufficiatque distinctionis gratia eam breviter proposuisse, cum nihil opus sit ulla quæ circa eam occurrunt minutias consuetari.

CAP. 26.

De Justificatione Hominis in Foro Humano.

1. **R** Est ad plenam de justificationis doctrina intelligentiam Hominis in Foro Humano justificatio. Quæ etiam esse potest Universalis & absoluta, vel alia.

2. In Foro humano justificari possunt omnium hominum iniquissimi, sicut & accusari & damnari possunt iustissimi quique; immo qui coram Deo plenissime justificatur & absolvitur, in Foro tamen humano præ iniquitate actoris sive iudicis condemnari potest, absolvi vero plene potest & insuper numerari, qui apertissime iustissimeque & accusatur, & damnatur.

3. Universaliter & absolute in Foro Humano justificari & absolvi meretur qui nullius peccati reus peragi potest, quam cuius omnes in universum sunt rei, in omni siquidem foro humano, ab omni tum culpæ tum pœnæ merito reus quivis sufficienter vindicatur, si non magis peccato probatur obstrictus, quam vel ipsius accusationes iudicesve existant, aut quam hi sunt, qui inter homines optimi censentur.

4. Potest quis etiam in hoc vitæ huius statu ita vitam suam instituire, moresque componere

JUSTIFICATIONE.

ut in Foro humano ex operibus suis justificari mereatur.

5. Possunt contra, qui coram Deo justificantur, ita in homines delinquere ut in Foro humano justificari nullo modo debeant.

7. Satisfactio summa & rigidissima quæ a Reo propter injuriam aliquam illatam exigi potest, mors est, corporea, exitium verò æternum ob Injuriam ullam ab aliquo illatam ex odio eidem optare eundemve diris imprecationibus devovere & quantum in se est ad inferos damnare, plus quam belluinum est.

9. Apud hominem ipsum etiam Deus ipse justificare & potest & solet, idque ex operibus sive inhærente eidem justitia.

10. Hinc sanctorum suorum Deus in terris degentium justitiam multis modis contra impiorum calumnias & detractationes palā solet facere, amplissimè vero hoc effectum dabit in ultimo illo judicii Die quo coram toto mundo, non solum notam faciet eam quam in Christo habent justitiam, sed innocentiam etiam sinceritatem, & integritatem eorum, per impiorum calumnias & opprobria toties traductas ad æternam horum confusionem & illorum gloriam in lucem producet.

F I N I S.

D

[The page contains faint, illegible bleed-through from the reverse side.]

21. VI. 19

5

Hujus Dissertationis summula.

I. **O**mnes homines Legem divinam transgressos esse.

2. Legis transgressionem vel minimam ex justo Dei judicio maledictionem divinam promereri.

3. Neminem ab eo liberari posse, nisi qui vere in Foro Divino justificatur.

4. In foro Divino justificari non posse legis transgressorem, sine plena justitiæ Divinæ satisfactione.

5. Nullum legis transgressorem pro peccato levissimo vel per se vel aliam meram creaturam quamlibet justitiæ Divinæ satisfacere posse.

6. Cum creatura nulla posset Christum æternum Dei filium, pro Electorum

transgressionibus satisfactionem à se præstandam suscepisse.

7. Christum ut satisfaceret, Naturam humanam in unitatem personæ suæ divinæ assumpsisse.

8. Factum hoc modo Hominem satisfecisse, legem implendo & mortem Crucis subeundo.

9. Satisfactionem istam ad Christi intercessionem admisisse Deum Patrem, eandemque Electis per fidem applicare & obsignare Spiritum Sanctum.

10. Fidem qua hanc spiritus obsignat & applicat obedientiam novam producere.

Itaque.

1. **D**eus Pater justificat admittendo & imputando.

2. Deus filius satisfaciendo & advocatum agendo.

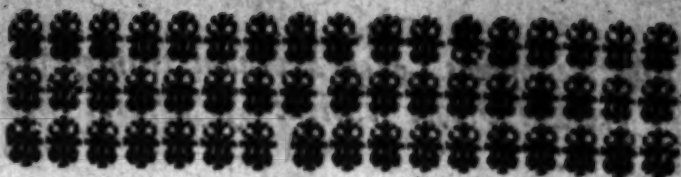
3. S. S. revelando & obfignando.
4. Fides apprehendendo & applicando.
5. Bona opera manifestando & declarando.

D 3

INDEX CAPITUM.

Cap. 1.

DE vocis Significatione aliisque neces-
sario præcognoscendis. 9.

Cap. 2.

De Justificatione ipsa in genere. 14

Cap. 3.

De Justificationis Gradibus. 18.

Cap. 4.

De justificatione illius qui in se inhaerenter
justus est. 22

Cap. 5.

De justificatione illius qui in se inhaerenter
non est justus. 23

Cap. 6.

De satisfactione in genere. 24

Cap. 7.

De satisfactione in Specie. 26

Cap. 8.

De Remissione Culpa. 29

Cap. 9.

De justificatione Hominis in foro Divino. 33

Cap. 10.

De justificatione Universali. 34

D 4

Cap

INDEX.

Cap. 11.
Mortales omnes Legem divinam transgressos
proinde priore ratione Justificari non
posse. 36

Cap. 12.
Deum salva Justitia Legis suae transgressio-
nem, sive Peccatum absoluto remittere
non posse. 39

Cap. 13.
Nullum Hominem posse per se satisfacere
pro sua legis divinae transgressione. 41

Cap. 14.
Nullam aliam Creaturam meram posse Sa-
tisfacere pro legis aliquo transgressore. 44

Cap. 15.
Christum pro Electis satisfecisse. 45

Cap. 16.
Christum ut pro eis satisfaceret Reatum
Peccati Electorum in se suscepisse. 46

Cap. 17.
Christum quo peccati Reatum susciperet
Hominem esse factum. 47

Cap. 18.
Christum ad satisfaciendum pro Electis Le-
gem moralem plenissime observasse. 49

Cap. 19.
Christum quo pro nobis satisfaceret alias
etiam Leges divinas observasse. 52

Cap. 20.
Christum quo pro nobis etiam satisfaceret
multas dum hic degeret miseras sustinui-
sse. 54

Cap.

INDEX.

Cap. 21.

*Christum etiam mortem Crucis aliqua non-
nulla tum ab hominibus indigna tum à
Deo Patre horrenda, Perpeſſum.* 56

Cap. 22.

*Chriſti ſatisfactionem eſſe veriſſimam &
pleniſſimam.* 60

Cap. 23.

De juſtificationis Uniſverſalis Forma. 62

Cap. 24.

De juſtificationis effectis. 64

Cap. 25.

De juſtificatione particulari. 71

Cap. 26.

De juſtificatione Hominiſ in Foro Humano. 72

